

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้เห็นแนวคิด หลักการของการวิจัยเรื่อง "การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพลศึกษา" ในบทนี้จึงได้กล่าวถึงการบริหารงานในสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพลศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพลศึกษา

การบริหารงานในสถานศึกษา

ในการบริหารการศึกษาของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ บุคคลที่น่าจะนับได้ว่ามีบทบาทและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือผู้บริหารซึ่งจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานของผู้บริหารการศึกษาเป็นอย่างดี เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษา

แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการบริหารงานในสถานศึกษานั้นมีหลายแนวความคิด แต่แนวความคิดที่มีผู้กล่าวถึงกันค่อนข้างมากได้แก่ แนวความคิดของ ฟิชก์ (Fisk) ซึ่งได้สรุปงานบริหารของสถานศึกษาว่าประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานธุรการ การเงิน อาคาร สถานที่และบริการต่าง ๆ การบริหารงานบุคคล ทั้งครู เจ้าหน้าที่และนักเรียน การบริหารงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน¹ นอกจากนี้สมิท และคณะ (Smith

¹Robert S. Fisk, The Task of Education Administration (New York : Harper and Row, 1961), pp. 211-225.

and Others) ได้จำแนกการบริหารงานของผู้บริหารซึ่งประกอบด้วย งานวิชาการ งานบริหาร งานบุคคล งานกิจการนักเรียน งานการเงิน งานอาคารสถานที่ งานสร้างความสัมพันธ์กับ ชุมชนและงานคานธุการอื่น ๆ¹

ส่วน พันัส หันนาคินทร์ ได้กล่าวว่า หน้าที่ของผู้บริหารโดยทั่วไปคือ การบริหาร ของโรงเรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา งานในโรงเรียนหรือสถานศึกษาหนึ่ง แบ่งได้เป็น 3 อย่างคือ

1. งานวิชาการ
 - ก. เกี่ยวกับตัวครู
 - ข. เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดสอน
2. งานคานธุการนักเรียน
3. งานคานธุการและการบริหารทั่วไป²

จากแนวความคิดของบุคคลต่าง ๆ อาจสรุปได้ว่า การบริหารงานในสถานศึกษาโดย ทั่ว ๆ ไปนั้นอาจสรุปรวมได้ 5 ประเภทคือ

1. บริหารงานวิชาการ
2. บริหารงานคานธุการ การเงิน อาคารสถานที่ และบริการต่าง ๆ

¹ Smith, and Others, The Education's Encyclopaedia, p. 170

² พันัส หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน. หน้า 44.

3. บริหารงานบุคคล
4. บริหารงานกิจกรรมนักเรียน
5. บริหารงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชุมชน

การบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการของสถานศึกษาต่าง ๆ จะต้องดำเนินงานเกี่ยวข้องกับงานที่จะต้องแสวงหา และเขียนปรัชญาและจุดประสงค์ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาออกมาให้ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทาง ให้บุคลากรได้ปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย ในการบริหารการศึกษาจำเป็นต้องเข้าใจถึงขอบข่าย การบริหารงานวิชาการ

โรเบิร์ต เอส ฟิสก์ (Robert S. Fisk) ให้ทัศนะว่างานวิชาการเป็นความ รับผิดชอบของวิทยาลัยตั้งแต่การบ่งถึงปรัชญาและจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของวิทยาลัย โดยคำนึง ถึงบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ของชุมชนเป็นพื้นฐาน รวมถึงการประเมินผลโปรแกรมทางการศึกษาอย่าง ต่อเนื่องและกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ¹

สุลี พรหมสาขา ณ สกลนคร ได้กล่าวว่าคุณบริหารจะต้องคำนึงถึงกิจกรรมเกี่ยวกับด้าน วิชาการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. การควบคุมหลักสูตร ประมวลการสอนและตำราการสอน
2. การเรียนการสอน
3. การใช้อุปกรณ์ในการสอน

¹Robert S. Fisk, Administration Behavior in Education (New York : Harper and Row, 1957), p. 214.

4. กิจกรรมเสริมการเรียน
5. การวัดผลและประเมินผล
6. การนิเทศเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน
7. กิจกรรมเสริมหลักสูตร
8. การอบรมนักเรียน¹

สมัคร คุณานุกร กล่าววาทานวิชาการภายในโรงเรียนหรือวิทยาลัยหาได้มีความหมาย
 แคบ ๆ อย่างที่เข้าใจทั่ว ๆ ไป ถึงการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้นไม่ แต่ยังหมายถึง
 กิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างภายในโรงเรียนหรือวิทยาลัยที่ก่อให้เกิดความรู้และการศึกษาของเด็ก²

แฟเบอร์ และเชียรอน (Faber and Shearron)

แบ่งการบริหารวิชาการออกเป็น 6 ด้านคือ

1. การจัดวางวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. การจัดเนื้อหาของหลักสูตร
3. การนำหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะสมกับเวลา ความสะดวกและความสามารถของ
 บุคคล
4. การจัดอุปกรณ์การสอน
5. การนิเทศการสอน

¹ สตรี พรหมสาขา ณ สกลนคร, การบริหารโรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษาในปัจจุบัน
 กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2510, หน้า 12-33.

² สมัคร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์,
 2518), หน้า 157.

6. การส่งเสริมครูประจำการ¹

วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร และ สุพิชญา ธีระกุล ได้แบ่งการบริหารงาน
วิชาการออกเป็น 9 ด้านคือ

1. วัตถุประสงค์ นโยบายและวิธีการบริหาร
2. หลักสูตร ประมวลการสอน
3. อุปกรณ์การสอน
4. ตารางสอน
5. แบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบ
6. การจัดแบ่งหมื่นนักเรียน
7. การนิเทศการสอน
8. การจัดห้องสมุด
9. การวัดและประเมินผล²

ปัญญา สาทร ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการว่า การบริหารงาน
วิชาการหมายถึงการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการสอน
นักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด ความจริงผู้บริหารการศึกษาหรือครูใหญ่ทุกคนควรจะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

¹ Charles F. Faber and Gilbert F. Shearron, Elementary School Administration (New York : Holt, Rinehart and Winton, 1970), p. 212.

² วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร และ สุพิชญา ธีระกุล, การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น (สมุทรปราการ : ชนิษฐาการพิมพ์, 2523), หน้า 32.

รับผิดชอบเป็นผู้นำครูในคณาวิชาการ เป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของวิทยาลัยหรือสถานการศึกษาทุกแห่งคือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในคณาวิชาการ ครูใหญ่เป็นผู้นำในคณาวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระทบเตือนครูให้คำแนะนำและประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในคณาการสอน¹

สุรินทร์ สรสิริ ได้กล่าวถึงงานฝ่ายวิชาการในเอกสารกรณีศึกษาเรื่อง "การบริหารงานคณาวิชาการ ทะเบียนกิจกรรมนักศึกษา การปกครองและการแนะแนวของสถานศึกษาฝึกหัดครูที่จัดการเรียนการสอนระบบการลงทะเบียนวิชาเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ. 2508" เกี่ยวกับหน้าที่ทั่วไปของฝ่ายวิชาการไว้ว่า งานวิชาการเป็นงานแกนของสถานศึกษา โดยปกติแล้วสถานศึกษาดำเนินงานนี้เป็นงานหลักในการวางแผนในการบริหารงานภายในสถานศึกษาและปรับปรุงงานฝ่ายอื่น ๆ เพื่อให้เข้ากับงานวิชาการ โดยทั่วไปหน้าที่ของฝ่ายวิชาการโดยตรงมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งดังต่อไปนี้

1. หลักสูตร
2. การจัดทำแผนการเรียนการสอน
3. การรายงานสอน
4. การวัดผลการศึกษา

¹ วิญญู สาทร, หลักบริหารการศึกษา (พระนคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2514), หน้า 252.

5. การฝึกสอนของนักศึกษา
6. โรงเรียนสาธิต
7. โรงเรียนฝึกสอน
8. การฝึกหัดครูชนบท
9. ศูนย์อุปกรณ์หลักสูตร
10. การจัดนิทรรศการ
11. การอบรมครูประจำการ
12. การจัดอัตรากำลังครูเข้าทำการสอน
13. การประสานงานด้านวิชาการและหมวดต่าง ๆ
14. การประสานงานระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายวิชาการ
15. การประสานงานเกี่ยวกับทะเบียน แผนและฝ่ายอื่น ๆ
16. การจัดทำคู่มือการลงทะเบียนวิชาเรียน
17. การจัดทำกำหนดการจัดสอนระยะยาว
18. การรวบรวมสถิติเกี่ยวกับการเรียนการสอนของอาจารย์และนักศึกษา
19. การกำหนดแนวลงทะเบียนร่วมกับฝ่ายทะเบียน
20. การทำงานร่วมกับฝ่ายทะเบียน การดำเนินการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและ

ชดถอนวิชาเรียนของนักศึกษา

21. การให้คำปรึกษาวิชาการทั่วไปให้แก่นักศึกษา
22. การรวมงานกับหัวหน้าสถานศึกษาวางนโยบายเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยทั่วไป¹

¹ สุรินทร์ สรสิริ, "งานฝ่ายวิชาการ" การบริหารงานด้านวิชาการ เอกสารการนิเทศ
การศึกษา หน่วยงานนิเทศ: กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2508, หน้า 1-2.

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2519 ซึ่งมีสาระสำคัญในการบริหารงานวิชาการ ในหมวดที่ 7 เกี่ยวกับงานวิชาการไว้ดังนี้

1. หลักสูตร

โรงเรียนจักไปร กรรมการ เรียนตามหลักสูตรให้กว้างขวางพอที่จะสนองความสนใจ ความถนัดของนักเรียนให้เหมาะสม เพื่อสนองความมุ่งหมายของเศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่นและประชาชาติ

2. เอกสารการใช้หลักสูตร

โรงเรียนมีเอกสารการใช้หลักสูตรอย่างเพียงพอ

3. วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

โรงเรียนจัดวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนเพื่อบริการแก่สายวิชาต่าง ๆ เพียงพอ และตรวจสอบให้ใช้ได้ประโยชน์คุ้มค่า

4. การใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาในท้องถิ่น

โรงเรียนใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้มากที่สุด

5. การจัดการวางสอน

โรงเรียนจัดการวางสอนให้สามารถตอบสนองเป้าหมายของหลักสูตรและอำนวยความสะดวกในการบริหาร การเรียนการสอนและได้ใช้ทรัพยากรในโรงเรียนอย่างคุ้มค่า

6. จำนวนนักเรียนที่เรียนแต่ละวิชา

จำนวนนักเรียนแต่ละวิชานั้นมีความสัมพันธ์กับลักษณะวิชา จำนวนครูผู้สอนและจำนวนวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนวิชานั้น ๆ

7. เวลาเรียนของนักเรียน

นักเรียนเวลาเรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและระเบียบการประเมินผล

8. ห้องวิชาการ

โรงเรียนจัดใหม่ห้องวิชาการ เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน

9. การปฏิบัติงานวิชาการของครู

การปฏิบัติงานวิชาการของครูในด้านการสอนและกิจกรร มประกอบการสอน ตรงกับความถนัดของผู้สอนมากที่สุด จำนวนคาบการ สอนของครูให้คำนึงถึงปริมาณงานและความ รับผิดชอบตามตำแหน่งหน้าที่และลักษณะ เฉพาะของวิชาที่สอน

10. วิธีการสอน

การสอนแต่ละวิชามีวิธีการและกิจกรรมการ สอนรวมทั้งการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการสอนแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชาและลักษณะ เฉพาะวิชา เพื่อให้ นักเรียน เกิดการเรียนรู้ความวัตถุประสงค์ของรายวิชานั้น ๆ

11. การช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้าและส่งเสริมนักเรียนที่เรียนดี

โรงเรียนจัดสอนซ่อมเสริมช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้าและส่งเสริมนักเรียน ที่เรียนดีให้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถยิ่ง ๆ ขึ้น

12. การประเมินผลการศึกษา

โรงเรียนมีการประเมินผลการศึกษาของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและจัดให้มีการวิเคราะห์เพื่อนำไปในการปรับปรุงการเรียนการสอน

13. การนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน

เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

14. กิจกรรมนักเรียน

จัดให้มีกิจกรรมนักเรียน เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของบุคคล ความสำนึก
รับผิดชอบต่อสังคมและฝึกวิธีทำงานร่วมกัน

15. การประเมินผลงานวิชาการ

โรงเรียนมีการประเมินผลงานในรอบปีเกี่ยวกับการเรียนการสอนทุกวิชา
ตลอดจนการจัดบุคลากร การใช้อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนสำหรับวิชานั้น ๆ

16. การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการ

โรงเรียนมีแผนงานวิชาการประจำปีการศึกษาไว้ล่วงหน้า¹

เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักของการศึกษาในสถานศึกษาซึ่งลำพังผู้บริหารคนเดียว
ไม่สามารถจะดำเนินงานนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ควรจะได้มีการกระจายอำนาจความรับผิดชอบ
ให้กับผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการซึ่ง สุกใจ เหล่าสุนทร มีทัศนะเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่าย
วิชาการควรจะทำคือ

1. รู้จักหลักสูตรที่กำลังใช้อยู่เป็นอย่างดี สอนอะไรก็ชั่วโมง รู้ขอบครองของ
หลักสูตรสามารถบอกได้ว่ามีจุดอ่อนตรงไหน อะไรเรียนไปแล้วได้ประโยชน์หรือไม่แค่ไหน

¹ กรมสามัญศึกษา, เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2519 (กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2519), หน้า 22-28.

2. ต้องรู้ว่าเราต้องการคนที่จะใช้มีความสามารถเพียงใด สอนอะไรบ้าง สอนสูงถึงขั้นไหน ควรเรียนมากเพียงใด
3. ต้องรู้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการทำหลักสูตรในปัจจุบันว่าต้องเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการในปัจจุบัน
4. รู้กำลังคนที่มีอยู่ รู้ความสามารถ ความประพฤติ สวัสดิภาพของเขาโดยพยายามรู้อย่างระมัดระวัง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเครื่องชี้ให้เลือกคนได้ถูกต้อง
5. รู้ว่าวิทยาลัยมีความสะดวกเท่าไร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กี่ห้อง
6. ระเบียบปฏิบัติในการคัดเลือกคนที่เขาเรียนจะโดยการสอบหรือวิธีการอื่นใดก็ตาม
7. ต้องทราบระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน เช่น เวลาเรียน เกรดของนักเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียน
8. ควรต้องทราบว่าที่อื่นเป็นอย่างไร ในเรื่องหลักสูตรการสอนในส่วนที่ต้องมาเกี่ยวกับเรา เพื่อเปรียบเทียบและเพื่อช่วยในการปรับปรุงวิชาการ¹

จากเอกสารประกอบการสัมมนาบทบาทผู้บริหารโรงเรียนมัธยม ซึ่งได้มีข้อเสนอของ คำฉ้วน เพชรแก้ว และคณะ เกี่ยวกับหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในค่านววิชาการว่าต้องมี ความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดดำเนินการในเรื่องของหลักสูตร ประมวลการสอน การวางสอน แบบเรียน การจัดชั้นเรียน อุปกรณ์การสอน ปรับปรุงการสอน นิเทศการสอน จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และทำการวัดผลการศึกษา²

¹ สุกใจ เหล่าสุนทร, หลักการบริหารโรงเรียนค่านววิชาการ (ชนบุรี : โรงพิมพ์บรรหาร, 2505), หน้า 8 - 10.

² คำฉ้วน เพชรแก้ว และคณะ, เอกสารประกอบการสัมมนาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 17.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ ไก่กล่าวว่ งานวิชาการประกอบด้วย การวางแผนดำเนินงาน ติดตามผลควบคุมดูแลการเรียนการสอน จัดโปรแกรมการเรียน การวัดผลการศึกษา จัดคู่มือ ประกอบการเรียนการสอน ศึกษาหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์การศึกษา ห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา มีการวิเคราะห์วิจัยและประเมินผลงาน รวบรวมข้อมูลและจัดทำสถิติต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงการเรียน การสอน นำเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ทางการศึกษามาใช้และเผยแพร่ในเทศและพัฒนาโรงเรียน ให้ได้มาตรฐาน¹

พนัส หันนาคินทร์ ไก่กล่าวถึงการบริหารวิชาการ ซึ่งได้แยกออกเป็นดังนี้

1. การบริหารบุคลากร ประกอบด้วย

- ครูน้อย
- ครูใหญ่
- หัวหน้าแผนกวิชา
- การปฐมนิเทศครู
- การส่งเสริมครูประจำการ
- หน้าที่ของครูใหญ่ในการส่งเสริมครูประจำการ
- การสร้างน้ำใจในการทำงาน
- การประเมินผลงานของครู
- มนุษยสัมพันธ์ในการบริหารบุคลากร

2. หลักสูตร ตารางสอน แบบเรียน

- หลักสูตร

¹ สงวน สุทธิเลิศอรุณ, การบริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ไทศาลศิลป์ การพิมพ์, 2523), หน้า 39.

- ประเภทหลักสูตร
- อิทธิพลที่มีต่อการจัดหลักสูตร
- ประมวลการสอน
- การพิจารณาภาระของครู
- การเลือกแบบเรียน

3. การประเมินผลการศึกษาและการปรับปรุงการเรียนการสอน

- ข้อสอบที่ครูจัดทำขึ้น ใช้องกับข้อสอบมาตรฐาน
- เครื่องมือในการวัดผล
- ลักษณะของข้อสอบที่ดี
- การนิเทศการสอน
- การจัดห้องสมุด
- การแบ่งหมื่นักเรียน¹

นอกจากนี้ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ ได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนว่า งานวิชาการของโรงเรียนผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรเป็นอย่างดี รู้จักแนะนำ ให้ครูรู้จักใช้และทำประมวลการสอน โครงการสอนหรือบันทึกการสอน รู้หลักในการทำตารางสอน จัดวิชาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมเป็นผู้ให้การนิเทศ หรือแสวงหาผู้เชี่ยวชาญมาให้การนิเทศแก่ครู ให้รู้จักเลือกและแสวงหาวัสดุอุปกรณ์และแนะนำให้ครูใช้ตามกำลังความสามารถของโรงเรียน ให้ครูรู้จักการเลือก และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดห้องสมุดให้ครูและนักเรียนได้ค้นคว้าหา ความรู้เพิ่มเติม ส่งเสริมให้ครูรู้จักวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนและรู้จักนำผลการสอบมา ปรับปรุงในคาบการสน²

¹ พันธุ์ ทัศนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน หน้า 61 - 155.

² นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, หลักการบริหารการศึกษา กรุงเทพมหานคร : บริษัทเอส. เอ็ม. เอ็ม. จำกัด, 2525.

จากแนวความคิดของบุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาต่าง ๆ คั่งกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการหมายถึง การจัดการเกี่ยวกับเรื่อง การเรียนการสอน หลักสูตร ประมวลการสอน ตารางสอน วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ห้องสมุด การนิเทศการสอน การใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาในท้องถิ่น การวัดผลการศึกษา การปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดบุคลากรและการวางแผนปรับปรุงงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพลศึกษา

การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพลศึกษามีถึง การจัดการ เรื่องการเรียนการสอน หลักสูตร เอกสารการใช้หลักสูตร การบริหารบุคลากร การกำหนดอาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการ วิธีสอนและตารางสอน การนิเทศการสอนและการนิเทศนักศึกษาฝึกสอน วัสดุอุปกรณ์การเรียน การสอนและห้องสมุด การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน การประเมินผลทางวิชาการ การใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาในท้องถิ่นและการให้บริการทางค่านวิชาการศึกษาแก่ชุมชน และการวางแผนปรับปรุงงานวิชาการของวิทยาลัย

จะเห็นว่าภารกิจทางด้านการบริหารงานวิชาการนั้นผู้บริหารของวิทยาลัยจะรับผิดชอบ เพียงผู้เดียวไม่ได้ หน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้ที่คอยกระตุ้นและส่งเสริมให้อาจารย์ร่วมมือกับทุกคนในการที่จะปรับปรุงงานวิชาการของวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้บริหารมีหน้าที่ที่จะต้องประสานงาน สืบรวจความก้าวหน้าทางวิชาการว่า บรรลุเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ต้องคอยติดตามรายงานความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขหรือวางแผนงาน ในขั้นต่อไปได้ และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวจึงมีความจำเป็นเหลือเกินที่ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการจัดระเบียบบริหารงาน รู้จักการจัดหน่วยงาน รู้จักเลือกคนเพื่อจ้ได้มอบหมายอำนาจหน้าที่ให้บุคคลได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องและเหมาะสม

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้อำนวยการ วิทยาลัยพลศึกษาและผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ

ผู้อำนวยการหรือผู้บริหารวิทยาลัยพลศึกษาเป็นผู้ที่รับผิดชอบในงานด้านวิชาการของวิทยาลัยตั้งแต่การวางแผนงาน การดำเนินงาน การควบคุมดูแล และการประเมินผล ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในหลักเบื้องต้นของงานวิชาการที่สอนในวิทยาลัย สามารถตรวจตราและให้คำแนะนำแก่คณาจารย์ในวิทยาลัยได้ โดยทั่วไปแล้วงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้อำนวยการจะสอดคล้องกับสิ่งที่ วิจิตร ศรีสะอ้าน ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารการศึกษาจะต้องรับผิดชอบงานวิชาการ ๘ ประการคือ

1. การพัฒนาจุดหมาย เป้าหมายและนโยบายของโรงเรียน เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการสอน
2. การจัดวางตัวบุคลากร เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ได้บรรลุจุดหมายของการศึกษาของโรงเรียน
3. การจัดสรร เวลาและสถานที่เพื่อประโยชน์ในการสอน
4. การจัดหาและใช้วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ เพื่อให้ได้ประโยชน์ของการศึกษาสูงสุด
5. การส่งเสริมการเรียน การสอน เพื่อให้การสอนบรรลุเป้าหมาย
6. การจัดโปรแกรมการอบรมเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน
7. การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา
8. การประเมินความต้องการของโรงเรียน¹

¹ วิจิตร ศรีสะอ้าน, "บทบาทของผู้บริหารการศึกษาในการปรับปรุงส่งเสริมงานวิชาการ," สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช, 2510), หน้า 6.

ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับการกำหนดตำแหน่งครูใหญ่ในบัญชีมาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครู ได้กล่าวถึงลักษณะงานวิชาการที่ครูใหญ่ต้องปฏิบัติ พอสรุปได้ดังนี้คือ การกำหนดแผนงานโรงเรียนด้านวิชาการ มอบหมายให้ครูอาจารย์ ผู้ช่วยครูใหญ่และเจ้าหน้าที่อื่นปฏิบัติให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ติดตามผล ตรวจสอบและแนะนำการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้เป็นผลดีต่อการเรียนการสอน นิเทศการสอนและการทำงานของครู ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน¹

นอกจากนี้หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารวิทยาลัยเกี่ยวกับงานด้านวิชาการยังครอบคลุมถึงงานวิชาการที่มอบหมายให้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการรับผิดชอบอีกด้วย เช่น การกำหนดนโยบายของการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย จุดมุ่งหมายของงานวิชาการของวิทยาลัย ตลอดจนการควบคุมและจัดการศึกษาให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและกรมพลศึกษา เป็นต้น

ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ เป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัย ในการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย ถึงแม้ผู้อำนวยการจะเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดในด้านวิชาการ แต่มักจะเป็นเพียงผู้กำหนดนโยบายทั่วไปเท่านั้น ส่วนการปฏิบัติจริง ๆ แล้วผู้บริหารมักจะมอบอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงาน และบริหารงานวิชาการให้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ในมาตรฐานอัตรากำลังวิทยาลัยพลศึกษา กรมพลศึกษาของสำนักงาน

¹ กรมสามัญศึกษา, "บัญชีมาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครู," บันทึกการนิเทศการศึกษา 2519 (กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, 2518), หน้า 63.

เลขาธิการคุรุสภา ปี พ.ศ. 2523 ได้กล่าวพร้อมนางงานสายบริหารของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ
ของวิทยาลัยพลศึกษา ว่ามีบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบดังต่อไปนี้คือ

1. ควบคุม และจัดการศึกษาให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติและนโยบายของ
กระทรวงศึกษาธิการ
2. ควบคุมให้มีการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการวัดผลตามวิธีที่วิทยาลัยและ
กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
3. กำหนดแผนการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาประเภทและระดับต่าง ๆ ของแต่ละปี
การศึกษารวมทั้งความต้องการบุคลากร งบประมาณและพื้นที่ปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนการผลิตผู้สำเร็จ
ให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนด
4. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการค้นคว้า วิจัยเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพ รวม
ทั้งการเรียนการสอนและการวัดผล
5. ประเมินผลการจัดการศึกษาที่ผ่านมาพิจารณาหาข้อสรุป เพื่อนำมาปรับปรุงการ
จัดการศึกษาในปีต่อไป
6. ให้ข้อเสนอแนะ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงงานด้านวิชาการ เนื้อหา หลักสูตร
การวัดผลทางการศึกษา รวมทั้งการเปิดแผนกวิชาและคณะวิชาใหม่
7. ให้บริการการฝึกอบรมวิชาชีพที่จำเป็นกับบุคคลภายนอก
8. ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในและนอกวิทยาลัย
9. งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
10. วางแผนและจัดการส่งเสริมเผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรม รมด้วยการ แสดงกิจกรรมทางวิชาการ¹

¹ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, มาตรฐานอัตรากำลังวิทยาลัยพลศึกษา กรมพลศึกษา
(กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2523), หน้า 9.

เพื่อให้เห็นภาพงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
ผู้วิจัยได้ศึกษางานในหน้าที่ของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการจากแหล่งอื่นประกอบ เช่น

กรมสามัญศึกษา ได้กล่าวถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการว่า
ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการคือผู้ที่รับผิดชอบทางด้านวิชาการรองจากผู้บริหาร มีอำนาจในการ
วินิจฉัย สั่งการ ตัดสินใจ ในขอบข่ายของงานด้านนี้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร ร่วมมือ
ประสานงานกับฝ่ายธุรการ ฝ่ายปกครองและฝ่ายแนะแนว เพื่อให้ได้งานสมบูรณ์มีประสิทธิภาพ
งานที่รับผิดชอบประกอบด้วย

1. วางโครงการดำเนินงานด้าน การเรียนการสอน และรับผิดชอบดำเนินงานให้
เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน
2. ควบคุมดูแลการจัดตารางสอน
3. จัดให้มีการทำโครงการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรและปรับปรุงให้ใช้ได้อยู่เสมอ
4. ร่วมมือกับหัวหน้าหมวด วางนโยบายเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยทั่วไปและ
สนับสนุนให้มีการค้นคว้าทดลอง ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น
5. อบรมชี้แจงครูภายในโรงเรียนให้เข้าใจวิธีการปฏิบัติทางวิชาการเกี่ยวกับการเรียน
การสอน และการวัดผล
6. จัดทำคู่มือครู และคู่มือการเรียนของนักเรียน
7. จัดให้มีโครงการในกิจกรรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมความรู้ให้นักเรียน
8. พิจารณานั่งสือแบบเรียน คู่มือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ใน
การสอน และจัดให้มีเอกสารต่าง ๆ ประกอบความรู้
9. เสนอแนะในการแต่งตั้งหัวหน้าหมวดวิชา
10. จัดสรรและควบคุมเงินที่จะใช้ทางวิชาการ
11. ควบคุมการจัดซื้อ การเก็บรักษา และการใช้อุปกรณ์
12. เสนอความคิดเห็นต่อผู้บริหารในการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรฝ่าย

สำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ ขอบข่ายของผู้ช่วยฝ่ายวิชาการก็ค่อนข้างกว้างขวางตามไปด้วย
ควรจะแบ่งแยกแผนกงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องออกได้ดังนี้

ก. แผนกวิจัย

- วิจัยตามโครงการ
- ประเมินผลงานโรงเรียน
- ปรึกษาหมวดอื่น ๆ ในทางวิจัย
- รวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัย และปรับปรุง

ข. แผนกทะเบียนและวัดผล

- ทำทะเบียนตารางและทะเบียนวัดผลการศึกษา
- จัดทำเอกสารควบคุมเวลาเรียน ผลการเรียนและความคุม
ความประพฤติ
- ทำใบแจ้งผลการเรียนต่อผู้ปกครอง
- ควบคุมและเก็บรักษาข้อสอบและหลักฐาน
- จัดให้มีการวิเคราะห์ข้อสอบและเก็บรวบรวมไว้เป็นหลักฐานต่อไป
- ออกใบรับรองผลการเรียนแก่นักเรียน
- งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ คำนึ่ง สุวรรณรัตน์ ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่าย
วิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ได้สรุปบทบาทและ
หน้าที่ของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการไว้เป็น 6 ด้านคือ

¹ กรมสามัญศึกษา, คู่มือผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนัก
พิมพ์วัฒนาพานิช, 2519), หน้า 209-210.

1. งานการจัดหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรและตำราการสอน
2. งานการจัดวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียน
3. งานการจัดการเรียนการสอน
4. งานการนิเทศการสอน
5. งานการวัดและการประเมินผล
6. งานการจัดห้องสมุดและศูนย์วิชาการ¹

จากบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ พอจะสรุปได้ว่า บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการของวิทยาลัยพลศึกษาที่เกี่ยวกับงานด้านวิชาการมีดังต่อไปนี้

1. วางโครงการดำเนินงานด้านวิชาการเกี่ยวกับการเรียนการสอน และรับผิดชอบดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายของวิทยาลัย
2. ควบคุมและจัดการศึกษาให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติและนโยบายของกรมพลศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ
3. ควบคุมให้มีการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบัน
4. ควบคุมดูแลเรื่องการวัดผลให้เป็นไปตามระเบียบของกรมพลศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ
5. งานบริหารบุคลากรเกี่ยวกับการกำหนดให้อาจารย์ปฏิบัติงานทางวิชาการ และการเรียนการสอน

¹ คำแจ้ง สุวรรณรัตน์, "บทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 20.

6. ประสานงานกับผู้บริหารและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในและนอกวิทยาลัยเพื่อให้เข้าใจ และเห็นความสำคัญของการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย

7. การจัดหาและใช้วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่เพื่อใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนให้มากที่สุด

8. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการค้นคว้า วิจัยเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการเรียน การสอนของวิทยาลัยพลศึกษา

9. นิเทศการเรียนการสอนภายในวิทยาลัย

10. จัดให้มีการประชุมอบรมอาจารย์ในวิทยาลัย เพื่อปรึกษาหารืองานวิชาการของ วิทยาลัย

11. จัดให้มีการรายงานความก้าวหน้าทางวิชาการของวิทยาลัยและจัดระบบติดต่อ สื่อสารให้มีความคล่องตัว

12. ประเมินผลการจัดการศึกษาที่ผ่านมาพิจารณาหาข้อสรุป เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข การจัดการศึกษาของวิทยาลัยในปีต่อไป

13. จัดวางโครงการปรับปรุงงานวิชาการของวิทยาลัย และกำหนดแผนในการปฏิบัติ งานวิชาการของวิทยาลัย

หน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าแผนกวิชา

หัวหน้าแผนกวิชา เป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญในการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย เพราะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ผู้บริหารชั้นต้น เป็นผู้ใกล้ชิดกับคณาจารย์มากที่สุดในการดูแลรับผิดชอบ การเรียนการสอนในสายวิชา แผนกวิชาของตน ตลอดจนให้คำแนะนำอาจารย์ ประสานงาน กับผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าแผนกวิชาอื่น ๆ การเรียนการสอนในวิทยาลัยจะมี คุณภาพและมีประสิทธิภาพเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับหัวหน้าแผนกวิชาเป็นอย่างมาก

เกี่ยวกับการปฏิบัติงานความรับผิดชอบของหัวหน้าแผนกวิชา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้กำหนดไว้ดังนี้

1. รับผิดชอบเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการอบรม จำนวน 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
2. รับผิดชอบเกี่ยวกับงานวิจัยการศึกษา ค้นคว้า และการเตรียมการสอน จำนวน 9 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
3. รับผิดชอบเกี่ยวกับการนิเทศ การเรียนการสอน การนิเทศนักศึกษาฝึกสอน ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ และการปกครอง จำนวน 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
4. รับผิดชอบเกี่ยวกับงานคณาธิการ การบริการสังคม และกิจกรรมนักศึกษา จำนวน 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
5. เป็นแม่ข่ายกับนักศึกษาและรับผิดชอบงานในแผนกวิชา¹

สำหรับตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชาในวิทยาลัยพลศึกษานั้น บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบยังมีไม่มาก เพราะแต่ละแผนกวิชามีบุคลากรจำนวนไม่มากเหมือนกันในวิทยาลัยครูหรือในโรงเรียนมัธยมศึกษา แต่อย่างไรก็ตามหัวหน้าแผนกวิชาในวิทยาลัยพลศึกษาเป็นตำแหน่งที่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับงานวิชาการ ในการบริหารงานในแผนกวิชาของตนเองตลอดจนประสานงานกับหัวหน้าแผนกวิชาอื่น ๆ และผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ

เพื่อให้เห็นภาพงานของหัวหน้าแผนกวิชาให้ชัดเจนในเชิงพฤติกรรมที่กำหนดในคำบรรยายลักษณะงาน (Job Description) ผู้วิจัยได้ศึกษางานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าแผนกวิชาจากสถาบันการศึกษาในระดับต่าง ๆ เช่น ในวิทยาลัยครูได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชาไว้ดังนี้คือ

1. รับผิดชอบในการวางโครงการสอน การทดสอบ การวัดผลการศึกษา และอื่น ๆ

¹ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, มาตรฐานอัตรากำลังวิทยาลัยพลศึกษา กรมพลศึกษา

2. ควบคุมอาจารย์ในหมวดวิชาและจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ และเป็นที่ยอมรับจากครูอาจารย์ผู้สอนวิชาในหมวด

3. ประสานงานกับหัวหน้าหมวดวิชาอื่น ๆ ในสถานศึกษา
4. พิจารณารับสมัคร ลงทะเบียนในการเลือกวิชาเรียนของหมวดวิชาทุกภาคเรียน
5. ค้นคว้าและปรับปรุงการสอนวิชาในหมวด
6. นำข้อเสนอแนะการปรับปรุงหลักสูตร เกี่ยวกับวิชาในหมวด
7. ส่งเสริมความรู้ความสามารถของครูอาจารย์ที่สอนวิชาในหมวด
8. จัดทำบัญชีพัสดุและอุปกรณ์ของหมวด
9. ใช้และดูแลรักษาอุปกรณ์การสอนให้เป็นไปตามข้อตกลงที่ได้รับมอบหมาย
10. แนะนำและสาธิตการสอนวิชาในหมวด
11. มีชั่วโมงสอน 2 ใน 3 ของอาจารย์อื่น ๆ ในหมวด
12. จัดงบประมาณรับจ่ายของหมวด เสนอสถานศึกษาตามเวลาที่กำหนด
13. จัดกิจกรรมวิชาในหมวด เพื่อเสริมหลักสูตร¹

สำหรับในโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้น กรมสามัญศึกษาได้กล่าวถึงหน้าที่ของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ไว้ดังนี้คือ

1. วางแผนการสอนเป็นระยะร่วมกับครูในหมวดให้เป็นไปตามหลักสูตร
2. ให้คำแนะนำหรือชี้แจงเหตุในหมวด เรื่องหลักสูตร ระยะเวลาการสอน หนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ การใช้อุปกรณ์การสอน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สัมพันธ์กับวิชานั้น ๆ

¹ กรมการฝึกหัดครู, "การมอบอำนาจให้หัวหน้าสถานศึกษาแต่งตั้งหัวหน้าหมวดวิชา," คำสั่งที่ 61/2509 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2509 (อัคราเนนา).

3. ควบคุมดูแลการเรียนการสอนในหมวดวิชาที่ตนรับผิดชอบ ให้เป็นไปตามโครงการ และจัดครูสอนแทนในกรณีที่ผู้บริหารมอบหมาย
4. ประชุมครูในหมวดโดยสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อเสนอแนะให้คำปรึกษาหรือช่วยแก้ไขด้านวิชาการ
5. ส่งเสริมให้ครูในหมวดได้เข้ารับการอบรม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น อยู่เสมอ
6. จัดหา สร้าง คัดแปลงอุปกรณ์ใหม่ใช้ในการสอนวิชาหมวดนั้น พร้อมทั้งดูแลห้อง ประจำวิชา
7. ประสานงานกับหัวหน้าหมวดวิชาอื่น ๆ ศึกษานิเทศก์ และสถาบันอื่นที่จะให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ
8. จัดนิทรรศการ การสาธิตกิจกรรม สนับสนุนการจัดตั้งชุมนุมทางวิชาการ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ความสามารถเชิงปฏิบัติการยิ่งขึ้น
9. จัดทำข้อสอบวัดผล ควบคุมเรื่องการวัดผลให้เป็นไปตามระเบียบวัดผล
10. ประเมินผลการเรียนการสอนในหมวดวิชา สรุปรายงานการปฏิบัติงานและเสนอข้อคิดเห็นของครูในหมวดต่อผู้บริหาร และผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ
11. เสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในหมวดและโรงเรียน
12. เสนอผลงานของครูในหมวดต่อผู้บริหาร เพื่อประกอบการพิจารณาความดีความชอบ¹

จากบทบาทและหน้าที่ที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าแผนกวิชาของวิทยาลัยพลศึกษา พอจะสรุปได้ว่าบทบาทและหน้าที่ที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าแผนกวิชาของวิทยาลัยพลศึกษาที่เกี่ยวกับงานด้านวิชาการมีดังต่อไปนี้

1. วางแผนในการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
2. การบริหารงานภายในแผนกวิชา ทั้งด้านวิชาการ และบุคลากร
3. รับผิดชอบเกี่ยวกับการสอน การนิเทศการสอนของอาจารย์ภายในแผนกวิชา
4. เป็นหัวหน้าและผู้ประสานงานทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร และพัฒนาบุคลากร

ตลอดจนความสัมพันธ์กับชุมชน

5. ประสานงานกับผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าแผนกวิชาอื่น ๆ เกี่ยวกับงานวิชาการของวิทยาลัย

6. รับผิดชอบเกี่ยวกับงานวิจัย การศึกษาค้นคว้า เพื่อนำมาปรับปรุงงานวิชาการ ในแผนกวิชาที่ตนรับผิดชอบ

7. ประเมินผลการเรียนการสอน การปฏิบัติงานของอาจารย์ในแผนกวิชา สรุป รายงานการปฏิบัติงานและ เสนอข้อคิดเห็นของอาจารย์ในแผนกวิชาต่อผู้บริหาร และผู้ช่วยผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ

8. รับผิดชอบเป็นคณะกรรมการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย และคณะกรรมการ บริหารวิทยาลัย

ในการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพลศึกษาเกี่ยวข้องกับเรื่อง การกำหนดอาจารย์ ปฏิบัติงานวิชาการ หลักสูตรและ เอกสารการใช้หลักสูตร วิธีสอนและตารางสอน การนิเทศ การสอนและการนิเทศนักศึกษาฝึกสอน วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและห้องสมุด การวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน และการประเมินผลทางวิชาการ การใช้ทรัพยากรและ แหล่งวิชาในห้องเรียน และการให้บริการทางด้านวิชาการแก่ชุมชน และการวางแผนปรับปรุงงาน วิชาการของวิทยาลัย ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดในแต่ละเรื่องดังต่อไปนี้

การกำหนดอาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการ

ในการกำหนดให้อาจารย์ในวิทยาลัยปฏิบัติงานวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการ เรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล ตลอดจนการปฏิบัติงานวิชาการด้านอื่น ๆ โดย หลักแล้วจะต้องคำนึงถึง

1. ความรู้ ความสามารถ ความสนใจและความถนัดของอาจารย์แต่ละคน
2. จำนวนชั่วโมงการสอน
3. การปฏิบัติงานพิเศษด้านอื่น ๆ เช่น งานสอนฝึกกีฬา ควบคุมการฝึกซ้อมกีฬา
4. ความรับผิดชอบ ความสนใจและทัศนคติที่มีต่องานที่จะทำ

อาจารย์ผู้สอนถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ ของหลักสูตรหรือไม่ ถึงแม้ว่าจะมีหลักสูตรที่ตีเลิศเพียงไม่กี่ก็ตาม แต่ถ้าผู้ใช้หลักสูตรไม่ได้ดำเนินการ

ตามที่หลักสูตรต้องการ หรือผู้สอนไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรก็จะทำให้หลักสูตรที่ใช้นั้นไม่มีความหมาย ฉะนั้นผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่จะสอน เพื่อที่จะได้จัดสภาพการเรียนการสอนให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและจะต้องอาศัยการบริหารบุคลากร ในการกำหนดให้อาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการ โดยจะต้องจัดให้อาจารย์ผู้สอนได้สอนตรงตามวิชาที่เชี่ยวชาญ และมีความรู้ความสามารถ ให้แต่ละคนได้รับเฉลี่ยชั่วโมงการสอนอย่างทัดเทียมกันหรือใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ผู้สอนจะต้องรู้จักขอมหาชนที่และความรับผิดชอบ ตลอดจนปฏิบัติความหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี

ในการกำหนดให้อาจารย์ปฏิบัติงานทางวิชาการนั้นสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้กำหนดการปฏิบัติงานของอาจารย์ในวิทยาลัยพลศึกษาไว้ดังนี้

1. สายปฏิบัติการสอนหรือระดับอาจารย์ผู้สอน ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1.1 มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสอน การอบรม และการปกครอง จำนวน 12 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์

1.2 มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการค้นคว้าและวิจัย ตลอดจนการเตรียมการสอนจำนวน 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

1.3 มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการนิเทศ กิจกรรมการสอน การค้นคว้าและวิจัย จำนวน 8 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

1.4 มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการให้บริการสังคมและการตัดสินกีฬา จำนวน 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

1.5 มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือและอนุชาชาค จำนวน 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

1.6 มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

2. สายปฏิบัติการสอนหรือระดับหัวหน้าแผนกวิชา ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

2.1 มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสอนและการอบรม จำนวน 6 ชั่วโมง .

คอสัปดาห์

2.2 มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับคานการค้นคว้าวิจัยและการเตรียมการสอน
จำนวน 9 ชั่วโมงคอสัปดาห์

2.3 มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการนิเทศ การประสานงานกับหน่วยต่าง ๆ
และการปกครอง จำนวน 10 ชั่วโมงคอสัปดาห์

2.4 มีหน้าที่เกี่ยวกับคานธุการ การให้บริการแก่สังคม และกิจกรรมนักศึกษา
จำนวน 10 ชั่วโมงคอสัปดาห์

2.5 มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานคานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

สาเหตุที่กำหนดชั่วโมงการสอนของอาจารย์ผู้สอนและหัวหน้าแผนกวิชาไว้ 12 ชั่วโมง
และ 6 ชั่วโมง เป็นอย่างคากัเพราะปฏิบัติการสอนคองทำงานอื่น ๆ นอกเวลาปฏิบัติราชการอีก
ซึ่งถือเป็นการสอนควย เช่น คองควบคุมนักศึกษาในการฝึกซ้อมกีฬาคองเข้าและคองเย็นวันละ
4 ชั่วโมง รวมเป็นสัปดาห์ละ 20 ชั่วโมง¹

เพื่อช่วยให้สามารถมองเห็นชอบชายหน้าทีและความรับผิดชอบของอาจารย์ผู้สอนได้คี่
ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้นำเอาหน้าทีของครูผู้สอนในคาน วิชาคางรของกรมสามัญศึกษามาประกอบ
คังคองไปนี้

หน้าทีของครูผู้สอนในคาน วิชาการ ซึ่งกรมสามัญศึกษาได้กล่าวไว้คังนี้คือ

1. จักทำโครงการสอนให้สมบูรณ มีความชัดเจนในเป้าประสงค มีเนื้อหาสมบูรณ
และมีการประเมินผลและแก้ไขให้คี่ยิ่ง ๆ ขึ้น

¹ สำนกงานเลขาธิการคุรุสภา, มาตรฐานอัตรากำล้งวิทยาลัยพลคึกษา กรมพลคึกษา
กรุงเทพมหานคร สำนกงานเลขาธิการคุรุสภา, 2523 หน้า 3-6.

2. การเตรียมการสอน การเตรียมการสอนในเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร ให้สมบูรณ์ โดยลำดับชั้นคอนตามหลักการ
3. การเตรียมอุปกรณ์ จัดหาอุปกรณ์ที่จะใช้ในบทเรียนนั้น ๆ ให้ตรงตามจุดประสงค์ อุปกรณ์นั้น ๆ หาง่ายและประหยัด สามารถแก้ไขดัดแปลงใช้ไ้หลาย ๆ โอกาส
4. การสอน ดำเนินการสอนโดยวิธีการตามลำดับชั้น ศึกษาการใช้อุปกรณ์และใช้ให้ ถูกกับบทเรียนเหมาะสมกับเวลา และเก็บรักษาไว้ให้ดี มีการประเมินผลตามกระบวนการเรียน การสอนแต่ละบทเรียนอย่างมีหลักวิชา แล้วแก้ไขข้อบกพร่องด้านการเรียนการสอนอยู่เสมอ
5. การออกข้อสอบ มีการออกข้อสอบทั้งข้อสอบย่อยกลางภาค และปลายภาคอย่าง ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของการวัดผล
6. งานธุรการของข้อสอบ ออกข้อสอบให้เสร็จทัน จัดพิมพ์ข้อสอบทันตามวันตาม กำหนด ตรวจข้อสอบทันเวลา และละเอียดละเอียดในการตรวจ รักษาความลับของข้อสอบจัด คะแนนให้ถูกต้องตามขบวนการให้คะแนน หรือระดับคะแนน
7. เสียสละเวลาในการสอนซ่อมเสริม หรือทบทวน ตลอดจนงานให้งานเพิ่มเติม นอกเหนือเวลาราชการ เพื่อให้การเรียนการสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หรือให้ทันตามหลักสูตร
8. ความคมชัดเรียบร้อยให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยอยู่เสมอ และหาทางช่วยป้องกัน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดด้วยความประพฤติ และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีงามให้มีขึ้น
9. รักษาเวลาในการเข้าสอนและออกจากห้องสอน
10. หากความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ๆ เพื่อความแม่นยำในวิชาที่สอน หรือเพื่อสร้าง ศรัทธาแก่ตัวเอง
11. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น มีน้ำใจ มีความจริงใจ มีอัธยาศัยที่ดี ค่อกัน เสริมสร้างความสามัคคีและความสงบสุข ไม่ก่อให้เกิดความแตกร้าง
12. มีความคิดริเริ่มในการสร้างสรรคงานของตนให้ดียิ่งขึ้น หรือเสนอแนะวิธีที่ดี ในการที่จะพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น

13. ตรวจงานเด็ก และแก้ไขข้อผิดพลาดอยู่เสมอ ๆ¹

จากหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยพลศึกษา พอจะสรุปได้ว่า หน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางด้านวิชาการในวิทยาลัยพลศึกษาได้แก่ หน้าที่ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนทุกอย่าง การศึกษาค้นคว้าและวิจัย การนิเทศกิจกรรมลูกเสือและอนุชาด การให้บริการแก่สังคมและการตัดสัมพันธ์ การควบคุม นักศึกษาในการฝึกซ้อมกีฬา ตลอดจนรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษอื่น ๆ

หลักสูตรการศึกษาค้นพลศึกษาของวิทยาลัยพลศึกษาและสถาบันผลิตครูพลศึกษาของประเทศไทย

เพื่อให้เห็นถึงที่มาของหลักสูตรของวิทยาลัยพลศึกษา และหลักสูตรการผลิตครูพลศึกษาของสถาบันผลิตครูพลศึกษาต่าง ๆ จะกล่าวถึงความเป็นมาและพัฒนาการของวิทยาลัยพลศึกษาในเมืองไทยพอสังเขปและจะได้กล่าวถึงหลักสูตรของวิทยาลัยพลศึกษาตามลำดับดังต่อไปนี้

สำหรับประเทศไทยนั้นได้จัดให้มีการเรียนการสอนพลศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2441² ทำให้ครูพลศึกษาเริ่มมีบทบาทสำคัญสำหรับการเรียนการสอน เพื่อความต้องการครูที่มีความสามารถในสาขาวิชาพลศึกษาโดยตรง จึงมีหลักสูตรสำหรับผลิตครูพลศึกษาเกิดขึ้น

การผลิตครูพลศึกษาเริ่มในปี พ.ศ. 2456 โดยกระทรวงธรรมการได้จัดตั้งสถานฝึกหัดพลศึกษาขึ้น ณ โรงเรียนมัธยมวัดราชบูรณะ (โรงเรียนสวนกุหลาบในปัจจุบัน) เรียกว่า

¹กรมสามัญศึกษา, คู่มือผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2519), หน้า 211 - 212.

²วรศักดิ์ เพียรชอบ, หลักและวิธีสอนวิชาพลศึกษา (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2523), หน้า 1.

"ห้องพลศึกษากลาง" สังกัดกรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการ มีวิชาเรียน 2 วิชา คือ มวยไทย และการคักคนส่วนห้อยโหน (ยิมนาสติกส์) ต่อมาในปี พ.ศ. 2462 กรมศึกษาธิการ ได้แก้ไขหลักสูตรใหม่ และให้ชื่อสถานที่ฝึกหัดพลศึกษาใหม่ว่า "โรงเรียนพลศึกษากลาง" แต่ยังคงอยู่ ณ ที่เดิม เรียนเฉพาะภาคค่ำเวลา 16.00 - 19.00 น. และกำหนดหลักสูตรใหม่ มี 4 วิชาคือ

1. วิชาลูกเสือ
2. วิชาคักคนส่วนห้อยโหน (ยิมนาสติกส์)
3. วิชาญูติศู (ยูโด)
4. วิชามวยไทย มวยฝรั่ง (สากล) และฟันดาบ

ผู้เรียนส่วนมากเป็นครูสอนวิชาสามัญ และอบรมวิชาชุกอยู่ ณ สำนักอาจารย์สมมาตร ซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกับโรงเรียนพลศึกษากลาง ถ้าผู้ใดสอบได้ 2 วิชา ได้รับประกาศนียบัตรครูสอนพลศึกษาชั้นตรี (พ.ต.) สอบได้ 3 วิชา ได้รับประกาศนียบัตรครูสอนพลศึกษาชั้นโท (พ.ท.) และถ้าสอบได้ทุกวิชาจึงจะได้รับประกาศนียบัตรครูสอนพลศึกษาเอก (พ.อ.) ระยะเวลาที่ศึกษาตามหลักสูตรใน 4 วิชา อาจเรียนได้ในปีเดียว หรือก็ปีก็ได้ตามความสามารถ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2476 กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งกรมพลศึกษาขึ้น จึงได้โอน "โรงเรียนพลศึกษากลาง" มาสังกัดกรมพลศึกษาในปี พ.ศ. 2479 แต่ยังคงตั้งอยู่ ณ ที่เดิม และได้ย้ายมาอยู่อาคารใหม่บริเวณกรีฑาสถานแห่งชาติ เมื่อต้นปี พ.ศ. 2483 กรมพลศึกษาได้ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรใหม่ โดยแบ่งวิชาออกเป็น 2 หมวดคือ

1. หมวดวิชาบังคับ ได้แก่ วิชาจรรยาครู ลูกเสือ สุขศึกษา ปฐมพยาบาล กายบริหาร กีฬา และกีฬา (กีฬาหญิงมี เนตบอล วอลเลย์บอล กีฬาชายมี บาสเกตบอล ฟุตบอล ตะกร้อ)

2. หมวดวิชาไม่บังคับมี 4 วิชาคือ

- ก. มวยไทย และมวยสากล
- ข. กระบี่กระบอง และฟันดาบ
- ค. คัดคนส่วนหอยโหนด (ยิมนาสติกส์)
- ง. ญูฑิตสู (ยูโด)

เมื่อผู้เรียนสอบวิชาบังคับได้แล้ว จะได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูพลศึกษาตรี (พ.ต.) และสอบได้หมวดวิชาไม่บังคับอีก 2 ชุด ได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูพลศึกษาโท (พ.ท.) ถ้าสอบได้หมด 4 ชุด ได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูพลศึกษาเอก (พ.อ.)

ในปี พ.ศ. 2493 กรมพลศึกษาได้ปรับปรุงหลักสูตรการผลิตครูพลศึกษาให้สอดคล้องกับการผลิตครูสามัญอื่น โดยมีหลักสูตร 5 ปี และให้ชื่อโรงเรียนใหม่ว่า "โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา" รับนักเรียนต่อจากชั้นมัธยมปีที่ 6 เฉพาะผู้ที่ได้รับทุนของจังหวัด โดยจังหวัดสอบคัดเลือกมาจังหวัดละ 2 คน (เฉพาะชาย) การเรียนเป็นแบบประจำวิชาที่เรียนมี 5 หมวดคือ

1. หมวดวิชาครู และสังคมศึกษา
2. หมวดวิชาภาษาอังกฤษ
3. หมวดวิชาภาษาไทย
4. หมวดวิชาพลศึกษา (กรีฑาและกีฬา)
5. หมวดวิชาประกอบ มีสุขศึกษา อนามัย สรีรกายวิภาคศาสตร์ ชีววิทยา

และการเล่นเซาจังหะ

วุฒิที่ได้รับจาก "โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา" นั้น ผู้เรียนที่จบปี 1 ได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูพลศึกษาตรี (พ.ต.) จบปีที่ 3 ได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูพลศึกษาโท (พ.ท.) และจบปีที่ 5 ได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูพลศึกษาเอก (พ.อ.) และในปี พ.ศ. 2497 "โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา" ได้เปิดรับส่วนกลางโดยโรงเรียนสอบคัดเลือกเอง เรียนแบบไปกลับและรับนักเรียนหญิงด้วย

ในปี พ.ศ. 2497 กระทรวงศึกษาธิการได้ขยายโครงการด้านการฝึกหัดครู โดยตั้งกรมการฝึกหัดครูขึ้น เพื่อจะได้นำรวมการฝึกหัดครูซึ่งอยู่ในสังกัดต่าง ๆ มาอยู่ด้วยกัน ดังนี้ "โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา" ได้โอนไปสังกัดแผนกฝึกหัดครูพลานามัย กองโรงเรียนฝึกหัดครูกรมการฝึกหัดครู ดังนั้น กรมพลศึกษาจึงได้ขอตั้ง "วิทยาลัยพลศึกษา" ขึ้นแทน "โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา" เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2498 โดยมีหลักสูตรการเรียน 4 ปี และ 2 ปี สำหรับหลักสูตร 4 ปี รับนักเรียนที่สำเร็จมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนหลักสูตร 2 ปี รับนักเรียนที่สำเร็จชั้นเตรียมอุดมหรือเทียบเท่า ทั้งสองหลักสูตรนี้ผู้สำเร็จจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (พลศึกษา) หรือ ป.กศ.สูง (พลศึกษา)

เนื่องจากจำนวนครูพลศึกษาไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา กรมการฝึกหัดครูจึงมีนโยบายผลิตครูเพื่อสอนวิชาพลศึกษาในระดับนี้ขึ้น แต่เนื่องจากขาดผู้ดำเนินการในขั้นนี้จึงฝากให้กรมพลศึกษาคำเนินการแทน ดังนั้น "โรงเรียนฝึกหัดครูพลานามัย" จึงตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2501 โดยรับนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษา มีหลักสูตร 2 ปี ผู้เรียนสำเร็จได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (พลานามัย) ส่วน "วิทยาลัยพลศึกษา" คงผลิตเฉพาะหลักสูตร 2 ปี เพื่อรับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (พลศึกษา)¹

ในปี พ.ศ. 2502 ได้มีหลักสูตรผลิตครูพลศึกษาระดับปริญญาตรีของแผนกวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรียกว่า "หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต 4 ปี" กำหนดหน่วยกิตตลอดหลักสูตรอย่างต่ำ 145 หน่วยกิต แบ่งหน่วยกิตและหมวดวิชาดังนี้

1. หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป	54-53	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาครู	33	หน่วยกิต

¹ สำนักงานวิทยาลัยพลศึกษาส่วนภูมิภาค, "วิทยาลัยพลศึกษา" เอกสารสำนักงานวิทยาลัยพลศึกษาส่วนภูมิภาค (กุมภาพันธ์ 2523), หน้า 1-2.

3. หมวดวิชาเฉพาะ (เอก 30, โท 15)	45	หน่วยกิต
4. หมวดวิชาเลือกเสรี	9-13	หน่วยกิต

ในปี พ.ศ. 2503 ได้มีหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 4 ปีเทียบ (เรียน $2\frac{1}{2}$ ปี) ของแผนกวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ กำหนดหน่วยกิตตลอดหลักสูตรอย่างต่ำ 75 หน่วยกิต ต้องเรียนทุกหมวดวิชา ยกเว้นวิชาพลศึกษาภาคปฏิบัติ

ในปี พ.ศ. 2511 ได้มีหลักสูตรผลิตครูพลศึกษาระดับปริญญาโทของแผนกวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ เรียกว่า "หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต" กำหนดเวลาเรียน 2 ปี หน่วยกิตตลอดหลักสูตรอย่างน้อย 60 หน่วยกิต ประกอบด้วยวิชาเอก 36-44 หน่วยกิต วิชาสัมพันธ์ 16-24 หน่วยกิต

ในปี พ.ศ. 2512 ได้มีหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง สาขาวิชาพลศึกษาของแผนกวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ กำหนดเวลาเรียน 1 ปี หน่วยกิตตลอดหลักสูตรอย่างน้อย 36 หน่วยกิต ประกอบด้วยวิชาเอก 13-24 หน่วยกิต และวิชาสัมพันธ์ 12-16 หน่วยกิต

ในปี พ.ศ. 2513 วิทยาลัยพลศึกษาได้ขยายหลักสูตรการศึกษาชั้นปริญญาตรี โดยอยู่ในสังกัดของวิทยาลัยวิชาการศึกษา เรียกว่า "วิทยาลัยวิชาการศึกษาพลศึกษา" หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต มีจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 226 หน่วยกิต ประกอบด้วยวิชาสามัญ ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ และวิชาโทสุขศึกษา สำหรับหลักสูตร 2 ปี รับผิดชอบสำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรชั้นสูง (พลศึกษา) มีจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 106 หน่วยกิต

ในปีเดียวกัน ได้มีหลักสูตรผลิตครูพลศึกษาระดับปริญญาตรีของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรียกว่า "หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์-พลศึกษา)" มีจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 142 หน่วยกิต ประกอบด้วย หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป 43 หน่วยกิต หมวดวิชาชีพ 79 หน่วยกิต และหมวดวิชาโทและ/หรือวิชาเลือกอิสระ 20 หน่วยกิต สำหรับหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์-พลศึกษา) จำนวนหน่วยกิตเท่ากัน ประกอบด้วย หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป 42 หน่วยกิต หมวดวิชาชีพ 79 หน่วยกิต หมวดวิชาโทและ/หรือวิชาเลือกอิสระ 21 หน่วยกิต

ในปี พ.ศ. 2514 ได้มีหลักสูตรผลิตครูพลศึกษาระดับปริญญาตรี ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เรียกว่า "หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์)" วิชาเอกการสอนพลศึกษามัย (สายเขียว) มีจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 144 หน่วยกิต ประกอบด้วยวิชาบังคับทั่วไป 42 หน่วยกิต ได้แก่ คณิตศาสตร์ ภาษา สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ วิชาชีพ 34 หน่วยกิต วิชาเอก 43 หน่วยกิต วิชาเลือกแนะนำ 13 หน่วยกิต และวิชาเลือกเสรี 7 หน่วยกิต ส่วนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการสอนพลศึกษามัย และมีวิชาโทสาขาอื่น มีจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 147 หน่วยกิต ประกอบด้วยวิชาบังคับทั่วไป 42 หน่วยกิต วิชาชีพ 34 หน่วยกิต วิชาเอก 36 หน่วยกิต วิชาเลือกแนะนำ 13 หน่วยกิต วิชาโท 13 หน่วยกิต และวิชาเลือกเสรี 4 หน่วยกิต

ในปี พ.ศ. 2517 วิทยาลัยวิชาการศึกษาทุกแห่ง ได้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ได้มีการขยายหลักสูตรผลิตครูพลศึกษาถึงระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร เรียกว่า "หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษา" กำหนดเวลาเรียน 2 ปี หน่วยกิตตลอดหลักสูตรอย่างน้อย 43 หน่วยกิต ประกอบด้วย หมวดวิชาแกน 12 หน่วยกิต วิชาเอก 24 หน่วยกิต วิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ 6 หน่วยกิต

ในปี พ.ศ. 2513 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรผลิตครูพลศึกษาระดับปริญญาตรีของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา เรียกว่า "หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต" หลักสูตร 4 ปี หน่วยกิตตลอดหลักสูตรอย่างน้อย 136 หน่วยกิต ประกอบด้วย วิชาพื้นฐาน 35 หน่วยกิต วิชาชีพทางการศึกษา 34 หน่วยกิต วิชาพลศึกษา 30 หน่วยกิต วิชาโทสุขศึกษา 16 หน่วยกิต และวิชาเลือกเสรี 12 หน่วยกิต

ในปี พ.ศ. 2519 ได้มีหลักสูตรผลิตครูพลศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง และระดับปริญญาตรี ของสภาการฝึกหัดครู กรมการฝึกหัดครู กำหนดให้หลักสูตรวิชาเอกพลศึกษา ซึ่งใช้อยู่ในระดับวิทยาลัยครู แบ่งการศึกษาเป็น 2 ระดับ เบื้องต้นในตนเอง คือระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงต้องเรียนไม่ต่ำกว่า 70 หน่วยกิต ประกอบด้วยวิชาพื้นฐาน 24 หน่วยกิต วิชาชีพครู 24 หน่วยกิต และวิชาเอก 22 หน่วยกิต สำหรับระดับ

ปริญญาตรี ต้องเรียนไม่ต่ำกว่า 65 หน่วยกิต เมื่อรวมกับระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงแล้ว หน่วยกิตอย่างต่ำ 135 หน่วยกิต ประกอบด้วยวิชาพื้นฐาน 10 หน่วยกิต วิชาชีพกฎ 13 หน่วยกิต (ผู้จบประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาพลศึกษาเรียนไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต และผู้จบประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเอกอื่น ๆ เรียนไม่น้อยกว่า 31 หน่วยกิต และวิชาเลือก 6 หน่วยกิต

ในปีเดียวกัน มีหลักสูตรผลิตครูพลศึกษาระดับปริญญาตรีของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตรอย่างน้อย 144 หน่วยกิต ประกอบด้วย วิชาบังคับพื้นฐาน 60 หน่วยกิต วิชาเอก 60 หน่วยกิต วิชารอง 15 หน่วยกิต และวิชาเลือก 6 หน่วยกิต ผู้มีวุฒิปประกาศนียบัตรชั้นสูงหรือเทียบเท่า เรียนชั้นปีที่ 3 ต้องเรียนไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต

ในปีเดียวกัน มีหลักสูตรผลิตครูพลศึกษาระดับปริญญาตรี ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรียกว่า "หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี เทียบวิชาเอกพลศึกษา" มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตรอย่างน้อย 30 หน่วยกิต ประกอบด้วย วิชาพื้นฐาน 4 หน่วยกิต วิชาชีพการศึกษา 17 หน่วยกิต วิชาเอก 45 หน่วยกิต วิชาโท 15 หน่วยกิต และวิชาเลือกเสรี 3 หน่วยกิต

ในปี พ.ศ. 2520 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 4 ปี วิชาเอกพลศึกษา มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 135 หน่วยกิต ประกอบด้วย หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป 40 หน่วยกิต หมวดวิชาครู 40 หน่วยกิต หมวดวิชาเอก (แบบเอกสายเดี่ยว) 50 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรี 5 หน่วยกิต

ในปีเดียวกัน ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา 2 ปี วิชาเอกพลศึกษา วิชาโทอื่น ๆ มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 70 หน่วยกิต ประกอบด้วยวิชาชีพทางการศึกษา 13 หน่วยกิต วิชาเอก 35 หน่วยกิต วิชาโท 16 หน่วยกิต และวิชาเลือก 1 หน่วยกิต

ในปี พ.ศ. 2523 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 43 หน่วยกิต ประกอบด้วยหมวดวิชาเอก 36 หน่วยกิต หมวดวิชาสัมพันธ์ 12 หน่วยกิต

ในปีเดียวกัน ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต 4 ปี วิชาเอกพลศึกษา วิชาโทอื่น ๆ มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 133 หน่วยกิต ประกอบด้วย วิชาพื้นฐานทั่วไป 35 หน่วยกิต วิชาชีพทางการศึกษา 36 หน่วยกิต วิชาเอกพลศึกษา 39 หน่วยกิต วิชาโทอื่น ๆ 16 หน่วยกิต และวิชาเลือกเสรี 12 หน่วยกิต

ในปีเดียวกัน ได้มีหลักสูตรผลิตครูพลศึกษาในระดับปริญญาตรีของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 73 หน่วยกิต ประกอบด้วย วิชาพื้นฐานทั่วไป 5 หน่วยกิต วิชาการศึกษา 22 หน่วยกิต วิชาเฉพาะ 49 หน่วยกิต และวิชาเลือกเสรี 2 หน่วยกิต

ในปี พ.ศ. 2524 ได้มีหลักสูตรผลิตครูพลศึกษาในระดับปริญญาตรีของคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษา มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 134 หน่วยกิต ประกอบด้วย วิชาพื้นฐานทั่วไป 32 หน่วยกิต วิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน 27 หน่วยกิต วิชาเอก 62 หน่วยกิต และวิชาเลือก 13 หน่วยกิต¹

ในด้านการผลิตครูพลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา ของกรมพลศึกษาหลังจากที่ได้โอน วิทยาลัยวิชาการศึกษามาเป็นคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แต่อัตรากำลังของ วิทยาลัยวิชาการศึกษาเดิมนั้นยังคงเป็นของกรมพลศึกษาอยู่ โดยเรียกส่วนงานนี้ว่า "วิทยาลัยพลศึกษาส่วนกลาง" แต่ยังมีได้รับนักศึกษาเพราะกรมพลศึกษามีนโยบายที่จะขยายการผลิตครูพลศึกษาไปยังส่วนภูมิภาค โดยทั่วถึงกันก่อน แล้วจึงขยายในส่วนกลางภายหลัง²

¹ถ.อมวงค์ กฤษณ์เพชร, พัฒนาการของพลศึกษาในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2325 -- 2525 ภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526 หน้า 420 - 424.

²สำนักงานวิทยาลัยพลศึกษาส่วนภูมิภาค, "วิทยาลัยพลศึกษา" เอกสารสำนักงานวิทยาลัยพลศึกษาส่วนภูมิภาค (กุมภาพันธ์ 2523), หน้า 2.

กรมพลศึกษาได้เปิดวิทยาลัยพลศึกษาในส่วนภูมิภาค ดังนี้

ปีการศึกษา	2514	เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่
ปีการศึกษา	2515	เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดมหาสารคาม
ปีการศึกษา	2516	เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดยะลา
ปีการศึกษา	2517	เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชลบุรี
ปีการศึกษา	2518	เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดอุดรธานี
ปีการศึกษา	2519	เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดอ่างทอง และ เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชุมพร
ปีการศึกษา	2520	เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี และ เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุโขทัย
ปีการศึกษา	2521	เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดกระบี่ เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ และ เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร
ปีการศึกษา	2522	วิทยาลัยพลศึกษา (ส่วนกลาง) ซึ่งเปลี่ยนชื่อเป็น "วิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพ" เปิดทำการสอน
ปีการศึกษา	2523	เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดลำปาง ¹

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

เนื่องว่ากระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นเป็นการสมควรขยายการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงพลศึกษาและสุขศึกษาไปยังส่วนภูมิภาค ตามเขตการศึกษาต่าง ๆ และให้เปิดสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2514 เป็นต้นไป โดยกรมพลศึกษาเป็นผู้ดำเนินการจากประกาศกรมพลศึกษาเรื่องหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง พลศึกษาและสุขศึกษา พ.ศ. 2525 เป็นหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมผู้ที่มีความต้องการที่จะมีวิชาชีพทำการสอนพลศึกษาและสุขศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา หลักสูตรฉบับดังกล่าว ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2525 เป็นต้นมา โดยมีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู มีวิถุญาณของความเป็นครู มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู
2. ให้เป็นผู้มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ในบทบาทที่ยอมรับในสังคมทั่วไป
3. ให้เป็นผู้มีกิจนิสัยซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน มานะ อดทน ประหยัดและรักคุณค่าความสำคัญของอาชีพครู
4. ให้เป็นผู้ใฝ่หาความรู้อยู่เป็นนิจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตระหนักในปัญหาของสังคม ตลอดจนมีทักษะและวิถุญาณในการแก้ปัญหา
5. ให้เป็นผู้มีสขุนิสัยที่สง เสริมสุขภาพทางกายและจิต ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม ตลอดจนมีน้ำใจนักกีฬา
6. ให้เป็นผู้ยึดมั่นในสถาบัน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เพื่อความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของประเทศ
7. ให้เป็นผู้มีความเข้าใจในการปฏิบัติและทัศนคติที่ถูกต้อง เหมาะสม เกี่ยวกับสถาบันเมือง การปกครอง ตลอดจนการดำรงชีวิตในสังคมระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
8. ให้เป็นผู้เห็นคุณค่าในการรักษาเอกลักษณ์ วัฒนธรรมของชาติและส่งเสริมความเข้าใจอันดีในวัฒนธรรมของชนหมู่อื่นและชาติอื่น
9. ให้เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะและทัศนคติที่สามารถเื้ออำนวยการพัฒนาท้องถิ่นและสอดคล้องกับการพัฒนาทาง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ¹

จากความมุ่งหมายของหลักสูตรของวิทยาลัยพลศึกษา จะเห็นได้ว่าเป็นหลักสูตรที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เป็นครูพลศึกษา และครูสุขศึกษาที่ดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วิธีการสอนวิชาพลศึกษา

สถาบันวิทยาลัยพลศึกษา เป็นสถาบันที่มุ่งผลิตครูพลศึกษาและครูสุขศึกษา ฉะนั้น การเรียนการสอนในวิทยาลัยพลศึกษา จึงเป็นไปในรูปของการเรียนการสอนทักษะกีฬา ประเภทต่าง ๆ ซึ่งเป็นภาคปฏิบัติ จะเห็นได้จากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นสูง พลศึกษา พ.ศ. 2525 ในหมวดวิชาเฉพาะ กำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 29 หน่วยกิต ในจำนวนหน่วยกิตนี้เป็นวิชาที่เกี่ยวกับภาคปฏิบัติหรือวิชาเกี่ยวกับทักษะกีฬา จำนวน 21 หน่วยกิต ดังนั้น การเรียนการสอนในภาคปฏิบัติเกี่ยวกับทักษะกีฬาประเภทต่าง ๆ ในวิทยาลัยพลศึกษาจึงมีความสำคัญมาก ดังนั้นอาจารย์ผู้สอน จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสม สำหรับแต่ละวิชา รู้จักนำวิธีการสอนต่าง ๆ มาดัดแปลงให้เหมาะสมกับการสอนในเนื้อหาและประสบการณ์ต่าง ๆ ทางด้านวิชาพลศึกษา

ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนซึ่งจะออกไปเป็นครูพลศึกษา ได้เกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ในการเรียนการสอนในแต่ละวิชา วรรณคดี เพียรชอบ ได้กล่าวถึงวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ในการสอนวิชาพลศึกษาที่สามารถจะนำมาดัดแปลง เพื่อใช้ในการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ในระดับต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. การสอนแบบบรรยาย (Lecture Method) วิธีการสอนแบบบรรยาย อาจจะนำมาใช้ในการสอนวิชาพลศึกษา ในเมื่อครูมีความประสงค์ที่จะให้นักเรียนได้เข้าใจ เรื่องต่าง ๆ เช่น ประวัติความเป็นมาของการกีฬา ระเบียบข้อบังคับและกติกาการเล่น การสอนควรจะกระทำโดยรวบรัดสั้นและง่ายต่อการเข้าใจควรจะใช้ควบคู่กับการสาธิตหรือ โสตทัศนอุปกรณ์อย่างอื่น

2. การสอนแบบอธิบายและสาธิต (Explanation and Demonstration) การสอนแบบนี้มีความต้องการให้ผู้เรียนได้ยินและได้เห็นลักษณะท่าทางต่าง ๆ ประกอบกันไปด้วย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย และประหยัดเวลา หลักสำคัญในการดำเนินการสอนแบบนี้ มีดังนี้

- 2.1 ผู้สอนควร เตรียมการล่วงหน้าว่าจะอธิบายและสาธิตอะไรบ้าง
- 2.2 ผู้สอนควรจัดชั้นเรียนในลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถได้ยินและเห็น การอธิบายและสาธิต
- 2.3 ถ้าให้นักเรียนช่วยสาธิตควรให้นักเรียนผู้ที่จะสาธิตได้ทราบวัตถุประสงค์ ของการสาธิต
- 2.4 เตรียมอุปกรณ์การสอนและวัสดุต่าง ๆ ให้พร้อมในขณะที่ทำการอธิบาย สาธิต
- 2.5 ผู้สอนควรแยกแยะทักษะหรือส่วนประกอบพื้นฐาน เบื้องต้นที่สำคัญออกมา ให้ผู้เรียนเห็นได้อย่างชัดเจน
- 2.6 ควร เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทดลองทำคู่พร้อม ๆ กัน
- 2.7 การอธิบายและการสาธิตนั้น อาจใช้ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เพื่อให้ ผู้เรียนได้เห็นการเคลื่อนไหวของทักษะในจังหวะต่าง ๆ

3. การสอนแบบให้นักเรียนได้กระทำหรือฝึกหัดด้วยตนเอง การสอนแบบนี้ต้องการ ให้ผู้เรียนได้มีทักษะในการกีฬาที่ครูสอนนั้น ซึ่งจะใช้หลังจากที่ครูได้อธิบายและสาธิตให้นักเรียน เข้าใจในวิถีทางการเคลื่อนไหวของทักษะแล้ว หลักสำคัญในการสอนแบบนี้มีดังนี้

- 3.1 ควรจัดอุปกรณ์ให้นักเรียนสามารถฝึกหัดได้อย่างเพียงพอและทั่วถึงกัน
- 3.2 แบบฝึกหัดที่นำมาใช้ควรจะเป็นแบบฝึกหัดที่โถมมาจากสภาพการณ์ของการเล่นเกม นั้น ๆ
- 3.3 แบบฝึกหัดควรจะเริ่มจากแบบที่ง่ายไปหายาก
- 3.4 แบบฝึกหัดที่นำมาใช้นั้นควรจะทำให้มีความสุขสนุกสนานและเป็นที่สนใจของนักเรียน
- 3.5 ตลอดระยะเวลาของการฝึก ครูจะต้องคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำและสอนนักเรียนได้อย่างทั่วถึงทั้งชั้น
- 3.6 ควรมีการเปลี่ยนแปลงแบบฝึกหัดและคำนึงถึงความสะดวกการประหยัดเวลา
- 3.7 การฝึกหัดทักษะในแต่ละชั่วโมงที่สอนนั้นไม่ควรจะนานเกินไป

4. การสอนแบบอภิปราย (Discussion) การสอนแบบนี้กระตุ้นให้นักเรียนมีความรู้ ความคิด และประสบการณ์ในวิชาพลศึกษาอย่างกว้างขวาง เช่น ให้นักเรียนได้มีการอภิปรายในปัญหา การเล่นเป็นทีม กลวิธีการเล่น เป็นต้น

5. การสอนแบบมอบหมายงานหรือโครงการให้นักเรียนทำ (Assignment or Project) เป็นการสอนที่กระตุ้นความสนใจ เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญหรือประโยชน์ของการพลศึกษาในชีวิตประจำวัน

6. การสอนแบบให้การบ้าน (Homework) การสอนแบบนี้ให้การบ้านเป็นการสอนที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาให้สามารถบรรลุถึงจุดหมายปลายทางได้ดียิ่งขึ้น ใบบลักษณะที่ให้นักเรียนสามารถนำประสบการณ์และความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันจริง ๆ

7. การสอนแบบทดลอง (Experiments) การสอนแบบนี้เป็นวิธีสอนที่มีบทบาทสำคัญในวิชาพลศึกษามาก จะเป็นการช่วยให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการเรียนการสอนนั้น ๆ ยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น นักเรียนสามารถจะทดลองในทฤษฎีที่ว่า การออกกำลังกายจะทำให้ชีพจรเต้นเร็วขึ้น นักเรียนอาจจะผลัดกันจับชีพจรก่อนออกกำลังกายแล้วบันทึกไว้ เสร็จแล้วนักเรียนผลัดกันออกกำลังกายคนละ 2-3 นาที แล้วจับอัตราการชีพจรภายหลังจากการออกกำลังกาย มาเปรียบเทียบกับอัตราการชีพจร เมื่อก่อนออกกำลังกาย เหล่านี้เป็นต้น

8. การสอนแบบคำถาม-คำตอบ (Questions and Answers) เป็นวิธีการสอนที่ใช้ในการทบทวนสิ่งที่นักเรียนไปแล้ว หรือบางครั้งสามารถใช้เพื่อนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อดึงความสนใจของนักเรียนใหม่มีความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งที่จะเรียนนั้น ๆ ได้

9. วิธีการสอนโดยใช้ตำราเรียน (Textbook) นับว่ามีความสำคัญมาก ปัจจุบันนี้ ตำราเรียนทางวิชาพลศึกษามีมากขึ้น ตำราเรียนวิชาพลศึกษามีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะว่าเป็นแหล่งของเนื้อหาวิชาที่มีความถูกต้อง นักเรียนสามารถจะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ได้เรียนในห้องเรียน

10. การสอนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving) การสอนแบบนี้ต้องการให้นักเรียนได้รู้จักคิดสร้างสรรค์และเป็นอิสระ ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจและสามารถเห็นในทักษะต่าง ๆ ในสภาพการณ์ของการเล่นได้เป็นอย่างดี¹

จากวิธีการสอนที่กล่าวมา ผู้สอนสามารถที่จะคัดเลือกและรู้จักเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวิชาที่ตนเองสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ การเรียนการสอนในวิทยาลัยพลศึกษาจะได้อผลดีเพียงใดขึ้นอยู่กับอาจารย์ผู้สอน ไม่มีวิธีการสอนวิธีใดวิธีหนึ่งที่สมบูรณ์ไปทุกอย่าง แต่วิธีการสอนแต่ละอย่างจะมีความเหมาะสมกับเฉพาะอย่างในตัวของมันเอง ฉะนั้นอาจารย์ผู้สอนจะต้องรู้จักคัดเลือกและเลือกใช้ให้เหมาะสม และปรับปรุงการสอนของตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้การเรียนการสอนในวิทยาลัยพลศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ วรศักดิ์ เพ็ชรชอบ, หลักและวิธีสอนวิชาพลศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนัก

พิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2523), หน้า 101-115.

ตารางสอน

การจัดตารางสอนของวิทยาลัยพลศึกษาส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ทั้งนี้อาจจะเป็นการเข้าใจว่าการจัดตารางสอนนั้นไม่มีความยุ่งยากในการจัดและประกอบกับการมีประสบการณ์ในการจัด หรืออาจจะเป็นเพราะอาจารย์ในวิทยาลัยไม่ให้ความสนใจและให้ความร่วมมือเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการที่จะนำไปใช้ จึงคิดว่า เป็นหน้าที่ของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการคนเดียว เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาเป็นต้นว่า ตารางสอนซ้ำซ้อนกัน อาจารย์สอนติดต่อกันหลาย ๆ ชั่วโมง บางวิชาควรจะได้เรียนในภาคเช้าแต่จัดให้เรียนภาคบ่าย เนื่องจากในการจัดตารางสอนโดยคน ๆ เดียวย่อมจะมีข้อผิดพลาดได้ หรือผู้จัดอาจจะมีข้อมูลไม่เพียงพอ จึงมีข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อเป็นการกระจายงานความรับผิดชอบทางด้านวิชาการของวิทยาลัยซึ่งจะทำให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการไม่ต้องรับภาระความรับผิดชอบมากเกินไปดังนั้น

ในการจัดตารางสอนของวิทยาลัยพลศึกษา ควรจะมี คณะกรรมการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดตารางสอนซึ่งอาจจะเป็นคณะกรรมการวิชาการของวิทยาลัย ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าแผนกวิชาพลศึกษา สุขศึกษา นันทนาการ การศึกษา และหัวหน้าแผนกวิชาพื้นฐานทั่วไปเป็นคณะกรรมการ จะต้องต้องมีข้อมูลที่แน่นอนและเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องเข้าใจในหลักสูตรที่อยู่ในปัจจุบัน เกณฑ์การใช้หลักสูตร การกำหนดวิชาต่าง ๆ จำนวนหน่วยกิตของแต่ละวิชาในหลักสูตร นอกจากนี้จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสอนของวิชาต่าง ๆ พอสมควร เพื่อจะได้จัดตารางสอนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนการปฏิบัติงานของอาจารย์ บางวิชาที่เนื้อหาต่อเนื่องกันควรที่จะจัดวิชาใดไว้ก่อนหลัง เข้าใจถึงลักษณะของการถ่ายโอนการเรียนรู้ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เช่น วิชาวิทยาศาสตร์การเคลื่อนไหวจะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชากายวิภาคและสรีรวิทยามาก่อน เป็นต้น วิชาภาคปฏิบัติจะต้องคำนึงถึงสภาพภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศของแต่ละภาค เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนแต่ละวิชาตลอดจนจะต้องทราบว่าเมื่อนักศึกษาจะออก

ฝึกสอนจะต้องเรียนวิชาอะไรบ้าง ถึงจะสามารถออกไปฝึกสอนได้ ฉะนั้นในการจัดทำตารางสอน เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ผู้ที่รับผิดชอบจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักจิตวิทยาการเรียนรู้อุหลัก การสอนวิชาพลศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนของวิทยาลัย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมี ประสิทธิภาพ เมื่อจัดทำตารางเสร็จเรียบร้อยแล้วควรจัดทำตารางสอนรวมตารางสอนส่วนบุคคลของครู ตารางสอนประจำชั้นเรียน ตารางการใช้สถานที่และห้องเรียน จัดศูนย์รวมตารางสอนทุกประเภท ในห้องวิชาการ เพื่อสามารถตรวจสอบและควบคุมการสอนของอาจารย์ได้ทั่วถึงและทันเวลาที่ และมีความคล่องตัวในการใช้

การนิเทศการสอนและการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนของวิทยาลัยพลศึกษา

การนิเทศการสอนหรือการนิเทศการศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา

การนิเทศการสอนนับว่ามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยพลศึกษามาก เพราะการนิเทศการสอน เป็นการปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นความพยายามที่จะช่วย ส่งเสริมให้การศึกษามีคุณภาพ ช่วยพัฒนาผู้สอนในด้านวิธีการสอนและการประเมินผล ตลอดจน เป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้สอน

ในวิทยาลัยพลศึกษาการเรียนการสอนจะเน้นหนักไปทางวิชาพลศึกษาทั้งภาคปฏิบัติ และภาคทฤษฎี สำหรับวิชาสามัญทั่วไปเกี่ยวกับวิชาการศึกษา ตลอดจนวิชาที่เป็นพื้นฐานสำหรับ ใหญ่ผลเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้นั้นก็ไม่ได้มีการเข้มงวดมากนัก ในเรื่องการนิเทศ การสอนส่วนใหญ่ไม่ได้มีการนิเทศการสอนอย่างเห็นได้ชัด แต่มีการปรึกษาหารือกันบ้างซึ่ง ไม่ได้ทำอย่างเต็มที่ ดังนั้นการนิเทศการสอนในวิทยาลัยพลศึกษาแทนจะกล่าวได้ว่าไม่ได้มีการ ปฏิบัติเลยหรือมีการปฏิบัติที่น้อยมาก เพราะผู้ที่ทำหน้าที่ในการนิเทศส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ต้องมี ภารกิจในตำแหน่งการบริหารงานอื่น ๆ จึงไม่ค่อยมีเวลาพอในการที่จะทำการนิเทศการสอนของ อาจารย์ในวิทยาลัย ซึ่งการนิเทศการสอนเป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่งของงานด้านวิชาการที่ผู้บริหาร

ของวิทยาลัยจะต้องรับผิดชอบและให้ความสนใจตลอดจนจัดให้มีการดำเนินการภายในวิทยาลัย เพื่อให้การเรียนการสอนในวิทยาลัยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การนิเทศน์ศึกษาฝึกสอนของวิทยาลัยพลศึกษา

วิทยาลัยพลศึกษาเป็นสถาบันที่ผลิตครูพลศึกษา ในกระบวนการผลิตครูพลศึกษานี้มีลักษณะเหมือนกับการผลิตครูสาขาอื่น ๆ คือจะต้องผ่านการฝึกอบรมอย่างดีมาก่อนจึงจะเป็นครูได้ สถาบันการผลิตครูนี้มีอยู่หลายหน่วยงานสังกัดอยู่ในส่วนราชการต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ผลิตครูสนองความต้องการของประเทศในปัจจุบัน หน่วยงานเหล่านี้ถือได้ว่าส่งผลโดยตรงต่อการศึกษานองประเทศ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ได้กล่าวถึงการฝึกหัดครูไว้ว่า การฝึกหัดครู เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างครูให้สามารถปฏิบัติงานและหน้าที่เป็นผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการโดยรอบคอบขึ้นในตัวของผู้เรียน เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมในระดับวิญญูชนพึงปฏิบัติได้และมีลักษณะที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย การปกครองของประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งในแง่บุคลิกภาพทั่วไป ความสัมพันธ์ต่อศิษย์และบทบาทต่อสังคม¹

เมื่อพิจารณาหลักสูตรการผลิตครูทุกระดับ ตั้งแต่ระดับต่ำกว่าปริญญาจนถึงระดับปริญญา จะพบว่าหลักสูตรการผลิตครูกำหนดให้เรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ คือเมื่อเรียนวิชาต่าง ๆ ครบตามที่หลักสูตรกำหนดแล้ว จะต้องให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์จากการฝึกสอน ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (พลศึกษา) และ (สุขศึกษา) พ.ศ. 2525 ได้กำหนดวิชาที่ต้องฝึกสอนไว้ว่าวิชา "การฝึกสอนและฝึกงาน" (ศึกษา 206) จำนวน 3 หน่วยกิต²

¹ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, กองแผนงาน, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2520) หน้า 9.

² วิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพ, คู่มือนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพ ประจำปีการศึกษา 2525 (กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพ, 2525). หน้า 19.

การฝึกสอนจึงถือว่าเป็นการปฏิบัติงานอาชีพครูโดยตรงที่มีความสำคัญมาก นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ ได้ย้ำถึงความสำคัญของการฝึกสอนไว้ว่า การฝึกสอนเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของสถาบันผลิตครูระดับต่าง ๆ ที่พยายามจัดให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา ใฝ่หาเอาขุณยธรรมต่าง ๆ ทั้งหมดที่เรียนมาปฏิบัติเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดกว้างขวางและริเริ่มในการทำงาน เข้าใจบทบาทของการเป็นครูโดยการปฏิบัติจริง รู้จักเลือกใช้วิธีการสอนได้อย่างถูกต้อง มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู เรียนรู้อาชีพการบริหารโรงเรียน ตลอดจนเข้าใจ และทำงานร่วมกับผู้บริหาร คณะครู เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชนต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี¹

นักศึกษาฝึกสอนจะได้รับประโยชน์จากการฝึกสอนเป็นอย่างมาก เพราะเกิดการเรียนรู้อะไรก็มีโอกาสที่จะพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะ และความรู้เชิงปฏิบัติของงานทางด้านอาชีพครู โดยเริ่มต้นอย่างถูกต้อง ตามแบบฉบับที่สมควร ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของสถาบันผลิตครู ทั้งที่วิทยาลัยครูเทพสตรี ลพบุรี ได้ตั้งจุดมุ่งหมายของการฝึกสอนไว้ว่า

1. เพื่อให้ให้นักศึกษาฝึกสอนได้มีโอกาสนำเอาหลักการและวิธีสอนที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาทดลองปฏิบัติให้เห็นจริง และทราบถึงขอบเขตที่แท้จริง
2. เพื่อให้ให้นักศึกษาฝึกสอนมีความสามารถในการสอน จนเกิดความเคยชินจนเป็นทักษะ
3. เพื่อให้ให้นักศึกษาฝึกสอนมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติ ตลอดจนพัฒนาการของเด็กในวัยต่าง ๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, สัมมนาพิเศษการฝึกสอน (นครสวรรค์ : วิทยาลัยครู นครสวรรค์, 2513), หน้า 1.

4. เพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนได้ทราบจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องในการสอนในขณะที่อยู่กับเด็กอื่นจะช่วยให้ปรับปรุงแก้ไขตนเองให้ดีขึ้น
5. เพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ นับตั้งแต่ผู้บริหารลงมาจนถึงนักเรียนและคณาจารย์
6. เพื่อให้ตระหนักในหน้าที่ที่มีต่อสังคมโดยส่วนรวม
7. เพื่อให้มีโอกาสได้ศึกษาการจัดการและการบริหารของโรงเรียน
8. เพื่อให้มีโอกาสเห็นปัญหาที่แท้จริงของโรงเรียนและรู้จักวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
9. เพื่อให้ประสบการณ์ในการปกครอง ดูแลความประพฤติของเด็ก
10. เพื่อให้เกิดความรอบอุ้นใจ และมั่นใจในตัวเองในการปฏิบัติหน้าที่ครูในอนาคต¹

เนื่องจากกระบวนการฝึกสอนเป็นงานสำคัญและเป็นงานใหญ่สำหรับสถาบันผลิตครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิทยาลัยพลศึกษา ลำพังหัวหน้าฝ่ายฝึกสอนและอาจารย์นิเทศก์เท่านั้น ไม่สามารถที่จะดำเนินงานการฝึกสอนให้สำเร็จลุล่วงไปได้ จะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายด้วยกัน ตั้งแต่ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายต่าง ๆ หัวหน้าฝ่ายฝึกสอน ฝึกงาน ที่จะประสานสัมพันธ์ให้บุคคลต่าง ๆ เหล่านี้เห็นว่าการฝึกสอนเป็นหน้าที่ของทุกคนจะต้องช่วยกันจึงจะทำให้เกิดความร่วมมือขึ้นได้ บุคคลเหล่านี้ได้แก่

1. ผู้บริหารวิทยาลัยพลศึกษา
2. คณาจารย์นิเทศก์

¹วิทยาลัยครูเทพสตรี ลพบุรี, ฝ่ายนิเทศการสอน, แนวการนิเทศการสอน
(ลพบุรี : วิทยาลัยครูเทพสตรี, 2519), หน้า 1.

3. โรงเรียนฝึกสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และครูพี่เลี้ยง

4. นักเรียนในชั้นเรียน

5. นักศึกษาฝึกสอน

6. บุคลากรอื่น ๆ ทั้งในวิทยาลัยพลศึกษาและฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน

การส่งนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาออกไปฝึกสอนฝึกงานเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการฝึกสอนฝึกงาน นักศึกษาที่จะออกไปฝึกสอนในโรงเรียนใดนั้นจะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการฝึกสอนของแต่ละวิทยาลัย โรงเรียนฝึกสอนจะฝึกภาคปฏิบัติให้กับนักศึกษา หลังจากสถานวิทยาลัยพลศึกษาได้ให้ภาคทฤษฎีมาแล้ว แต่ทั้งนี้ทั้งสองฝ่ายจะต้องเข้าใจซึ่งกันและกัน ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และครูพี่เลี้ยงจะต้องเข้าใจนโยบายแผนงานของการผลิตครู เพื่อร่วมกันผลิตครูให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ ทางด้านอาจารย์นิเทศก์ หัวหน้าฝ่ายฝึกสอนฝึกงานควรเป็นผู้คัดเลือกอาจารย์นิเทศก์ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถทางด้านการสอนเป็นอย่างดี เข้าใจในหลักการของการนิเทศ

ในกระบวนการจัดการฝึกสอนเริ่มตั้งแต่

- การเตรียมนักศึกษาก่อนออกฝึกสอน
- การส่งนักศึกษาไปฝึกสอน
- การนิเทศการสอน
- การประเมินผลการฝึกสอน
- การสัมมนาการฝึกสอน

กระบวนการเหล่านี้อยู่ในความควบคุมของหัวหน้าฝ่ายฝึกสอนทั้งสิ้น

สำหรับในวิทยาลัยพลศึกษากระบวนการนิเทศนักศึกษฝึกสอนมีความสำคัญมาก เนื่องจากจากวิทยาลัยพลศึกษาเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นมาสำหรับผลิตบุคลากรทางด้านพลศึกษาและสุขศึกษา

วิทยาลัยพลศึกษาบางแห่งตั้งขึ้นมาไม่ถึง 10 ปี ฉะนั้นระบบงานทางด้านการนิเทศการฝึกสอน จึงมีอุปสรรคอยู่บ้าง

แนวทางในการปฏิบัติการนิเทศการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา

ในการปฏิบัติการนิเทศการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา ผู้ที่มีบทบาทสำคัญก็คือ อาจารย์นิเทศซึ่ง เป็นอาจารย์ของวิทยาลัยที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นอาจารย์นิเทศ เพื่อให้ความช่วยเหลือแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอนที่ทำการสอนอยู่ตามโรงเรียนฝึกสอนต่าง ๆ ในด้านการปฏิบัติการ เป็นครู ในการนิเทศการสอนของแต่ละวิทยาลัยนั้นมีอาจารย์นิเทศที่ออกไปปฏิบัติงานเป็นจำนวนมากพอสมควร แต่ละคนย่อมมีความรู้ ความสามารถ ความถนัดและความสนใจในการนิเทศที่แตกต่างกันไป หัวหน้าฝ่ายฝึกสอนจะต้องมีความเข้าใจผู้ร่วมงานเป็นอย่างดี เพื่อที่จะมอบหมายงานให้ตามความถนัดของแต่ละบุคคล จะต้องชี้แจงแนะนำให้อาจารย์นิเทศทุกคนได้เข้าใจในหลักการเดียวกันเสียก่อนว่า การนิเทศนั้นไม่ใช่เป็นการคอยจับผิดนักศึกษา แต่เป็นการให้คำแนะนำช่วยเหลือการนิเทศการฝึกสอน เป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติด้วยความรอบคอบ มีหลักเกณฑ์ตั้งอยู่บนรากฐานของวิชาการสาขาพลศึกษาและสุขศึกษา หัวหน้าฝ่ายฝึกสอนควร เสนอแนะแนวทางในการนิเทศแก่อาจารย์นิเทศให้ถือปฏิบัติก่อนออกไปปฏิบัติงานดังนี้

1. อาจารย์นิเทศจะต้องนัดหมายกับนักศึกษาฝึกสอนล่วงหน้าว่าจะนิเทศการสอนในวันใด
2. อาจารย์นิเทศควรไปนิเทศให้ตรงตาม เวลาที่นัดหมาย
3. ในการนิเทศการสอนทุกครั้ง ควรหาโอกาสได้พบปะ พูดคุยกับครูพี่เลี้ยง ครูใหญ่ เพื่อจะได้ทราบเรื่องราวและปัญหาของนักศึกษาฝึกสอนหรือหาทางที่จะช่วยเหลือในการปรับปรุงการสอนของนักศึกษาฝึกสอน
4. อาจารย์นิเทศควรมหาโอกาสประชุมนักศึกษาฝึกสอนในโรงเรียนที่ไปนิเทศการสอน เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

5. อาจารย์นิเทศก์ ควรใช้เทคนิคและวิธีการนิเทศที่จะทำให้นักศึกษาฝึกสอนเกิดความรู้สึกยอมรับและ เกิดเจตคติที่ดีต่อการฝึกสอน
6. การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ควร เป็นไปในลักษณะที่เป็นการให้คำปรึกษาเพื่อให้นักศึกษาเกิดความอบอุ่นและเกิดความมั่นใจในตัวเองในการปฏิบัติการสอน
7. อาจารย์นิเทศก์จะต้องจัดให้มีการสัมมนาในระหว่างการฝึกสอนโดยจัดทำเป็นกลุ่มโรงเรียนฝึกสอน หรือกลุ่มสายการนิเทศ¹

ในการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนของวิทยาลัยพลศึกษา หัวหน้าฝ่ายฝึกสอนจะต้องรับผิดชอบหน้าที่ในกระบวนการบริหารงานนิเทศการฝึกสอน ซึ่งประกอบด้วย

1. กระบวนการวางแผนงาน
2. กระบวนการจัดองค์การ
3. กระบวนการความเป็นผู้นำ
4. กระบวนการควบคุม
5. กระบวนการประเมินผล²

¹ วิทยาลัยครู เทพสตรี, แนวการนิเทศการสอน (ลพบุรี : วิทยาลัยครูเทพสตรี, 2519), หน้า 6 - 7.

² กฤษณ์ ศิริพงษ์, "กระบวนการบริหารงานนิเทศการฝึกสอนของหัวหน้าหน่วยนิเทศการฝึกสอนในวิทยาลัยครู," (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา ภัคดีวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 16.

กระบวนการต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วมีความสำคัญต่อกระบวนการบริหารงานนิเทศ การฝึกสอนของวิทยาลัยพลศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกระบวนการประเมินผลซึ่งเป็น กระบวนการขั้นสุดท้ายของการดำเนินงานกิจการ เพื่อต้องการทราบผลที่ได้รับจากการปฏิบัติงานนั้น ทั้งนักศึกษาฝึกสอนและอาจารย์นิเทศก์ ตลอดจนการบริหารงานโครงการนิเทศนักศึกษาฝึกสอน ของวิทยาลัยพลศึกษา ฉะนั้นก่อนที่จะประเมินผลจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายไว้ให้ชัดเจนและมี เกณฑ์ มาตรฐานสำหรับเปรียบเทียบผลที่ได้กับเกณฑ์ที่วางไว้ เช่น การประเมินผลนักศึกษาฝึกสอนนั้น มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาการสอนของนักศึกษามากกว่าที่จะคิดว่านักศึกษานั้นทำการสอบผ่านหรือไม่ผ่าน จะต้องทำการวัดผลเป็นระยะ ๆ ควรให้นักศึกษาฝึกสอนแต่ละคนได้ทราบผลจากการ ประเมินผลแต่ละครั้งด้วย เพื่อให้ นักศึกษาทราบตนเองว่ามี การพัฒนาขึ้นเพียงใด ควรจะแก้ไข ข้อบกพร่องอะไรบ้าง

การประเมินผลจะต้องประเมินทุกกระบวนการในการดำเนินงาน ทั้งแต่การเตรียม การฝึกสอน การนิเทศ การฝึกสอน การสัมมนาและอื่น ๆ ผลที่ได้จากการประเมินควรนำ มาเป็นข้อมูลในการพิจารณาวางโครงการนิเทศงาน เพื่อปรับปรุงกระบวนการบริหารงาน นิเทศการฝึกสอนในครั้งต่อไป

แนวในการปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา หัวหน้า ฝ่ายฝึกสอนและคณะ จะออกไปสำรวจโรงเรียนที่จะให้นักศึกษาออกไปฝึกสอนและทำการคัดเลือก โรงเรียนที่เห็นว่าสมควรจะส่งนักศึกษาออกไปฝึกสอน หลังจากนั้นจะมีการประชุมนักศึกษาที่จะ ออกไปฝึกสอน เพื่อเลือกโรงเรียนฝึกสอนแล้วนักปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกสอนชี้แจง เกี่ยวกับการฝึกสอน การนิเทศ ตลอดจนการปฏิบัติตนในการฝึกสอน ต่อจากนั้นจึงประชุมอาจารย์นิเทศก์กำหนดว่า ใครจะรับผิดชอบในการนิเทศในเขตไหนบ้าง อาจารย์นิเทศก์ส่วนมากจะเป็นอาจารย์ที่สอน วิชาพลศึกษาและสุขศึกษา แต่ก็มีอาจารย์ในสาขาวิชาอื่น ๆ บ้าง ในการคัดเลือกอาจารย์ นิเทศก์ของวิทยาลัยพลศึกษานั้นมีชื่อจำกัดหลายอย่าง ประการแรกจำนวนอาจารย์นิเทศก์ไม่

เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาฝึกสอน ประการที่สอง อาจารย์ที่จะทำการนิเทศส่วนมากมีงานสอนประจำจึงไม่สามารถออกไปนิเทศได้ ดังนั้นจึงต้องให้อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนและการนิเทศ และอาจารย์ที่ไม่มีประสบการณ์ในการสอนและการนิเทศเป็นอาจารย์นิเทศนักศึกษาฝึกสอน ซึ่งเป็นปัญหาการนิเทศการฝึกสอนของวิทยาลัยพลศึกษา

เมื่อถึงกำหนดการออกฝึกสอนวิทยาลัยจะส่งนักศึกษาออกไปฝึกสอนโดยให้นักศึกษาเดินทางไปยังโรงเรียนที่ฝึกสอนด้วยตนเองซึ่งวิทยาลัยจะมีหนังสือส่งตัวจากวิทยาลัยให้นักศึกษานำไปมอบและรายงานตัวต่อผู้บริหารโรงเรียน

ทางด้านการนิเทศ อาจารย์นิเทศก็จะนัดหมายกับนักศึกษาฝึกสอนในการออกไปนิเทศ ลักษณะของการนิเทศส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์นิเทศแต่ละคนที่ได้รับมาซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันออกไป

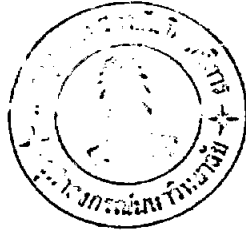
ด้านการสัมมนาการฝึกสอน จะจัดให้มีการสัมมนาการฝึกสอนโดยฝ่ายฝึกสอนจะเป็นผู้กำหนด อาจจะเป็น 2 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง หรือทุก ๆ สัปดาห์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพการของแต่ละวิทยาลัยที่จัดการฝึกสอน ลักษณะของการปฏิบัติในการสัมมนาจัดให้นักศึกษาได้รวมอภิปรายถึงปัญหาที่ประสบในการฝึกสอนโดยแยกตามกลุ่มโรงเรียนแล้วช่วยกันหาวิธีการในการแก้ปัญหา อาจารย์นิเทศก็จะเป็นผู้ให้คำปรึกษาและเสนอแนวทางแก้ไข

ในการประเมินผลการฝึกสอน วิทยาลัยจะมีใบกรอกคะแนนในการนิเทศแต่ละครั้ง พร้อมกับมีการประเมินผลในการนิเทศแต่ละครั้ง ในการนิเทศบางวิทยาลัยไม่ได้มีการกำหนดว่า อาจารย์นิเทศจะต้องออกไปนิเทศอย่างน้อยกี่ครั้งในระยะเวลาการฝึกสอน สำหรับการประเมินผล อาจารย์นิเทศจะเป็นผู้ประเมินผลซึ่งแนวในการยึดถือนั้นก็แตกต่างกันออกไป อาจารย์นิเทศบางคนก็มีการประเมินผลแต่ละครั้ง แล้วมีการประเมินผลรวมมีการสอบสอน บางคนก็ไม่มี การสอบสอน ทั้งนี้เพราะวิทยาลัยไม่ได้มีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างเดียวกัน

จากแนวทางในการปฏิบัติในการนิเทศการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษานั้น ยังไม่สามารถดำเนินการอย่างมีระบบเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ ตั้งแต่การกำหนดนโยบายในการฝึกสอนของวิทยาลัย การแต่งตั้งหัวหน้าหน่วยฝึกสอน ซึ่งเป็น ผู้ที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับการฝึกสอนของวิทยาลัย อาจารย์ผู้รับผิดชอบ เกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอน เงินงบประมาณที่จะสนับสนุนในการจัดสวัสดิการให้แก่หน่วยฝึกสอน การบริหารงานและการ ดำเนินงานของหน่วยฝึกสอน ตลอดจนการจัดโครงสร้างในการบริหารงานของหน่วยฝึกสอน ในการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนของวิทยาลัยพลศึกษา หัวหน้าหน่วยฝึกสอนจะต้องรับผิดชอบหน้าที่ใน กระบวนการบริหารงานนิเทศการฝึกสอนดังกล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อให้การนิเทศการฝึกสอน ของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลดี ผู้บริหารและอาจารย์ ผู้รับผิดชอบในโครงการหรือในหน่วยงานของการฝึกสอนของวิทยาลัยจะต้องหาทางแก้ไขปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

การวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน

การวัดผลและการประเมินผลมีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอนมาก เพราะ จะช่วยให้เราสามารถทราบได้ว่า การเรียนการสอนได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด การวัดและการประเมินผลเป็นประจำจะช่วยให้สามารถหาทางปรับปรุง วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนให้สูงขึ้นอีก เพื่อจะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และได้ผลดียิ่งขึ้น ฉะนั้นการวัดผลและการประเมินผลจึงนับว่าเป็นกระบวนการที่มีความจำเป็น และสำคัญมาก

ความมุ่งหมายของการ วัดและประเมินผลทางพลศึกษา

วัตถุประสงค์ เพียรชอบ โลกกล่าวถึงการวัดและประเมินผลทางพลศึกษาว่า มีความมุ่งหมาย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อช่วยให้สามารถทราบสถานภาพของนักเรียนได้โดยถูกต้อง การวัดและประเมินผลนั้น เป็นวิธีหนึ่งที่จะบอกให้ทราบได้ว่านักเรียนคนไหนมีสถานภาพในด้านพฤติกรรมอย่างไร เช่น ก่อนสอน ขณะที่สอนหรือหลังจากที่ได้สอนเสร็จแล้ว ฉะนั้นการที่จะช่วยให้ครูสามารถทราบได้ว่านักเรียนคนไหนเป็นอย่างไร ก็ด้วยวิธีการวัดและประเมินผลเท่านั้น
2. เพื่อช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น การที่นักเรียนมีความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้นนี้ก็ด้วยเหตุผลที่สำคัญสองประการคือ ประการแรก การวัดและประเมินผลทำให้นักเรียนมีความตื่นตัวในการเรียน เพราะรู้ว่าเมื่อเรียนไปแล้วจะได้มีการประลองความสามารถด้วยการทดสอบสิ่งที่ได้เรียนไปนั้น นักเรียนก็มีจุดหมายปลายทางในการเรียนมากยิ่งขึ้น และประการที่สองก็คือ การวัดและประเมินผลนั้นทำให้นักเรียนได้ทราบผลของการเรียนของตนเองเป็นระยะ ๆ ว่าเป็นอย่างไรทำให้มีความพยายามในการปรับปรุงการเรียนของตนเองมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ดีการใช้วิธีการวัดและประเมินผล เพื่อช่วยกระตุ้นการเรียนของนักเรียนนี้ทั้งในเหตุผล ประการแรกและการหลังต่างก็มีข้อดีข้อเสียในตัวของมันเอง ครูควรจะได้เลือกใช้ให้ถูกต้องกับโอกาสและลักษณะของนักเรียนด้วย
3. เพื่อช่วยแบ่งนักเรียนออกตามระดับความสามารถ เพื่อสะดวกในการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ นักเรียนแต่ละคนมีความสามารถทั้งในด้านร่างกายสติปัญญา ความอารมณ์ และการปรับตัวในสังคมแตกต่างกัน การจัดกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถ ใ้โยยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มมีความสามารถใกล้เคียงกัน จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในการเรียนการสอนในวิชาพลศึกษานั้นมีความจำเป็นมากเพราะนอกจากจะช่วยให้การเรียนการสอนได้ผลดีแล้วยังจะช่วยให้เป็นไปด้วยความปลอดภัยอีกด้วย

4. เพื่อช่วยประเมินผลการสอนของครู การวัดและประเมินผลจะช่วยให้ครูสามารถทราบได้ว่าการสอนของตนเองนั้นได้บรรลุตามความมุ่งหมายหรือไม่มากนักยเพียงใด เพื่อครูจะได้หาทางแก้ไขให้ดีขึ้นทั้งนี้เพราะว่าผลการเรียนของนักเรียนนั้นจะดีหรือไม่ดีมากนักยเพียงใด จะขึ้นอยู่กับตัวครูและวิธีการสอนของครู เป็นปัจจัยประกอบที่สำคัญด้วย

5. เพื่อให้สามารถวินิจฉัยและทำนายผลการเรียนการสอนได้โดยถูกต้อง ข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินผลนั้นสามารถใช้เพื่อทำนาย หรือวินิจฉัยการเรียนของนักเรียนแต่ละคนในคานต่าง ๆ ได้

6. เพื่อใช้เป็นวิธีการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลเป็นวิธีการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนได้มีการเรียนรู้ได้อย่างดียิ่งขึ้น การวัดและประเมินผลเป็นการสร้างสภาพการณ์ให้นักเรียนได้ทดสอบความสามารถของตนเอง การสร้างสภาพการณ์ให้นักเรียนได้มีการลงมือทดสอบความสามารถของตนเอง เช่นนี้เท่ากับว่าเป็นการจกกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้อย่างหนึ่ง

7. เพื่อให้สามารถทราบการพัฒนาการของนักเรียนว่า นักเรียนได้มีการเรียนรู้หรือพัฒนาการตามความมุ่งหมายที่ใ้กว้างไว้มากน้อยเพียงใด ในการเรียนการสอนแต่ละครั้งครูจะต้องตั้งความมุ่งหมายไว้ล่วงหน้า ฉะนั้นเมื่อมีการเรียนการสอนเสร็จสิ้นลงแล้วครูก็จะมีกาวัดและประเมินผลเพื่อจะได้ทราบว่า ความมุ่งหมายที่กว้างไว้ดังแต่นั้นนั้นสามารถบรรลุได้มากน้อยเพียงใดด้วยวิธีการวัดและประเมินผลนั้นเอง

8. เพื่อให้สามารถให้คะแนนตามระดับการพัฒนาการของนักเรียนได้ถูกต้อง ตามหลักการแล้ว ะแนนของการเรียนเป็นดัชนีแสดงถึงการพัฒนาการของนักเรียนอย่างหนึ่ง การที่ครูจะสามารถวัดระดับคะแนนของนักเรียนนี้ได้ถูกต้องตามระดับของการพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนครูก็ควรจะต้องมีการวัดและประเมินผลระดับความสามารถหรือพัฒนาการของนักเรียนนั้นเสียก่อน¹

¹ รัศมี เพ็ชรชอบ, "การวัดและประเมินผลวิชาพลศึกษา," วารสารสุขศึกษา พลศึกษา
และสันทนาการ 8 (ธันวาคม 2525) : 120 - 121.

การวัดผลและประเมินผลของวิทยาลัยพลศึกษาจะยึดระเบียบการวัดผลและประเมินผล การศึกษาของกรมพลศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก แต่รายละเอียดต่าง ๆ ของแต่ละ วิทยาลัยนั้นแตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะพฤกษกรรมในการวัดผลและประเมินผลวิชาพลศึกษา แต่ละวิทยาลัยมีแนวทางปฏิบัติไม่เหมือนกัน เนื่องจากไม่มีเกณฑ์การวัดที่เป็นมาตรฐานที่ เหมาะสมและไม่มีข้อทดสอบหรือแบบทดสอบที่เป็นมาตรฐานที่จะนำไปใช้จึงทำให้การวัดผลวิชา พลศึกษาขึ้นอยู่กับอาจารย์ผู้สอนแต่ละคนเป็นผู้กำหนดว่าจะวัดในค่านี้อย่างไร และแต่ละค่านี้อัตรา ส่วนเป็นเท่าไร นอกจากนี้ในการคัดเลือกของแต่ละวิชาของอาจารย์แต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน เช่น อาจารย์บางคนใช้การอิงเกณฑ์แต่เพียงอย่างเดียว หรือบางคนใช้การอิงกลุ่มแต่เพียง อย่างเดียว บางคนก็ใช้ทั้งสองอย่างรวมกัน ในการวัดผลและประเมินผลวิชาพลศึกษาของ วิทยาลัยพลศึกษานั้นจะมีปัญหาและอุปสรรคหลายอย่าง เนื่องจากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เช่น ไม่มีแบบทดสอบที่เป็นมาตรฐานที่จะยึดเป็นแนวทางได้ ไม่มีเกณฑ์การวัดที่เป็นมาตรฐาน เป็นคนว่าวิชาบาสเกตบอล จะมีข้อช่วยในการวัดในค่านี้อย่างไร แต่ละค่านี้อาจให้เป็นน้ำหนัก ของคะแนนเป็นเท่าไร และในค่านี้อาจจะวัดทักษะอะไรบางอย่าง สิ่งเหล่านี้ยังไม่มี การสร้างแนว ปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างเดียวกัน จึงเป็นลักษณะต่างคนต่างทำ ไม่มีแกนกลางที่จะยึดเป็นแนวทาง ปฏิบัติ

เพื่อให้มีความเข้าใจและเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการวัดผลและประเมินผลวิชา พลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา ผู้วิจัยจึงได้นำเอาข้อเสนอแนะและแนวทางในการปฏิบัติของ นักพลศึกษา มาแสดงให้เห็น เพื่อให้สามารถที่จะนำไปเป็นแนวทางในการวัดผลและประเมินผลของ อาจารย์ที่สอนวิชากิจกรรมพลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา ซึ่งจะกล่าวถึงข้อช่วยของการวัดผล และประเมินผลทางพลศึกษา การกำหนดสัดส่วนของคะแนนในค่านี้อย่างไร ตลอดจนหลักสำคัญใน การให้คะแนนในวิชาพลศึกษา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ขอบข่ายการวัดผลทางพลศึกษา

สมคิด ชิตประสงค์ ได้กล่าวว่าในการวัดผลทางพลศึกษา ควรจะได้วัดทาง

1. สมรรถภาพทางกาย (Physical Fitness)
2. ทักษะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ (Skills)
3. ความรอบรู้และความเข้าใจ (Knowledge Understanding)
4. คุณลักษณะ (Charactics)
5. สุขนิสัย (Health Habits)
6. ทักษะคติ (Attitude)¹

ฟอง เกิดแก้ว และคณะ ได้เสนอแนะการวัดด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านสมรรถภาพทางกาย (Physical Fitness)
2. ทางด้านความสามารถทางกลไกทั่ว ๆ ไป (General Motor Ability)
3. ทางด้านกีฬา (Sport Skill)
4. ทางด้านความรู้ (Knowledge)
5. ทางด้านทัศนคติ (Attitude)
6. ทางด้านสุขปฏิบัติ (Hygenic)²

การกำหนดสัดส่วนของการให้คะแนนในด้านต่าง ๆ

วรศักดิ์ เพียรชอบ ได้กล่าวถึงอัตราส่วนในการให้คะแนนในด้านต่าง ๆ อาจเป็นไปได้ดังนี้คือ

¹สมคิด ชิตประสงค์, หลักการสอนพลศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช, 2517), หน้า 163.

²ฟอง เกิดแก้ว, สวัสดิ์ ทรัพย์จำนงค์ และ บรรจง คณะวรรณ, การพลศึกษา
พิมพ์ครั้งที่ 3 (พระนคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2515), หน้า 273-274.

1. ทักษะของการกีฬาซึ่งรวมทั้งทักษะส่วนบุคคลและความสามารถที่จะนำทักษะต่าง ๆ เหล่านั้นไปใช้ในสภาพการเล่นจริง ประมาณร้อยละ 20-25 เครื่องมือที่ทำการวัดทักษะเหล่านี้ อาจจะเป็นแบบทดสอบทักษะต่าง ๆ และการสังเกตของครู โดยมีเกณฑ์การสังเกตที่แน่นอน
2. สมรรถภาพทางกายรวมทั้งความแข็งแรงและความทนทานของกล้ามเนื้อ ความทนทานของร่างกายโดยรวม ความคล่องตัว ความอ่อนตัว ประมาณร้อยละ 20-25 เครื่องมือที่จะวัดสมรรถภาพทางกายนี้อาจจะเป็นแบบทดสอบต่าง ๆ และการสังเกตของครูที่ได้มีเกณฑ์การสังเกตที่แน่นอน
3. ความรู้ความเข้าใจในทักษะการกีฬา กลยุทธ์และกลวิธีการเล่น ประวัติของกฎหรือกติกา ประมาณร้อยละ 10-20 เครื่องมือที่จะวัดสิ่งเหล่านี้ อาจจะใช้โดยการสอนข้อเขียน
4. ทักษะจิตต่อวิชาพลศึกษาซึ่งรวมทั้งการมาเรียน การตรงต่อเวลา ความสนใจ ความกระตือรือร้นในการเรียน การมีส่วนร่วมในการเรียน ประมาณร้อยละ 10-20 เครื่องมือที่ใช้ในการวัดทางค่านี้อาจจะทำได้โดยการสังเกตของครู โดยได้กำหนดเกณฑ์ในการสังเกตที่แน่นอน หรืออาจจะใช้ระเบียบอื่น ๆ เช่น ระเบียบการเรียกชื่อการมาเรียน ระเบียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอื่น ๆ
5. คุณลักษณะและพฤติกรรมอื่น ๆ เช่น การมีน้ำใจนักกีฬา การเป็นผู้เล่นและผู้ถูกพิพาทที่ดี ความร่วมมือ การยอมรับคำตัดสิน การแสดงออกในสภาพการณ์ต่าง ๆ ในระหว่างการเรียนการสอนกีฬา ประมาณร้อยละ 10-20 เครื่องมือที่จะใช้วัดทางค่านี้อาจจะทำได้ด้วยการสังเกต โดยมีเกณฑ์การสังเกตที่แน่นอน หรืออาจจะให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินผลซึ่งกันและกันได้

¹ รัชศักดิ์ เพ็ชรชอบ, หลักและวิธีสอนวิชาพลศึกษา หน้า 158-159.

90-100	ไต่การระดับ	ดีมาก
80-89	ไต่การระดับ	ดี
70-79	ไต่การระดับ	พอใช้
60-69	ไต่การระดับ	อ่อนถือว่าสอบได้
ต่ำกว่า 60	ไต่การระดับ	อ่อนมากถือว่าสอบตก ¹

หลักสำคัญในการให้คะแนนในวิชาพลศึกษา

หลักสำคัญในการให้คะแนนในวิชาพลศึกษา วรศักดิ์ เพ็ชรชอบ ไต่กล่าวไว้ว่า

1. การให้คะแนนนั้นควรจะให้ตามวัตถุประสงค์ของการสอนวิชาพลศึกษามีคณทั้ง ความรู้ ทักษะของการเล่นกีฬา สมรรถภาพทางกาย ที่สนใจที่มีต่อการ เล่นกีฬาและการ ออกกำลังกาย คุณลักษณะทั้งด้านส่วนตัวและส่วนรวมอยู่ด้วย การให้คะแนนนั้นควรจะให้คะแนน ทุก ๆ ด้านให้ครบตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เมื่อเป็นเช่นนั้น นักเรียนที่เป็นนักกีฬาของ โรงเรียนจะไต่คะแนนวิชาพลศึกษาเต็ม ก็ต่อเมื่อนักเรียนผู้นั้นได้พัฒนาการตามวัตถุประสงค์ ของการสอนวิชาพลศึกษาที่ไต่กล่าวมาแล้วเท่านั้น

2. เกณฑ์ของการให้คะแนนแต่ละด้านเหล่านี้ควรจะได้ชี้แจงและอธิบายให้นักเรียน ไต่ทราบอย่างทั่วถึงกันอย่างชัดเจน ถ้าในด้านต่าง ๆ มีเกณฑ์ย่อยแยกแยะต่อไปอีก ครูก็ควร จะได้ชี้แจงให้นักเรียนได้รับทราบและเข้าใจอย่างถี่ถ้วนเกี่ยวกับ

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการใช้หลักสูตรหมวดวิชาพลศึกษานามัย ตามหลักสูตรประโยค

3. คะแนนที่ให้ไปนั้นควรจะเป็นกรณีบอกถึงพัฒนาการในการเรียนวิชาพลศึกษาอย่างแท้จริง โดยได้จากเครื่องมือวัดที่มีความแม่นยำและเชื่อถือได้

4. คะแนนของวิชาพลศึกษาควรจะเป็นทั้งคะแนนระหว่างภาคและคะแนนปลายภาครวมกัน ตามระเบียบการวัดผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 ของกรมวิชาการได้กำหนดไว้ว่า คะแนนระหว่างภาคควรจะเป็น 8 ส่วน และปลายภาค 2 ส่วนใน 10 ส่วน

5. การให้คะแนนแต่ละครั้งจะต้องแยกความสัมพันธ์ทางด้านส่วนตัวออกจากกันโดยเด็ดขาด

6. ไม่ควรใช้คะแนนเป็นเครื่องมือในการบอกระดับพัฒนาการแต่เพียงอย่างเดียว ถ้าเป็นไปได้ควรจะแนะนำวิธีการที่จะปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไปอีกด้วย

7. การให้คะแนนในบางอย่างเป็นไปในลักษณะอ้อมๆ เช่น ความสามารถในการเล่นเป็นทีม ความมีน้ำใจนักกีฬา ทักษะคติที่มุ่งต่อการเรียน ความร่วมมือ หรืออื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันนี้ ก่อนที่จะให้คะแนน ครูควรจะได้กำหนดรายละเอียดและวิธีการ ตลอดจนส่วนประกอบที่สำคัญในการพิจารณาการให้คะแนนไว้ก่อนล่วงหน้าอย่างชัดเจน เพื่อให้ได้เป็นแนวทางหรือเกณฑ์ในการให้คะแนนได้ใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุด¹

การวัดผลทางพลศึกษาจากความมุ่งหมายและขอบข่ายการวัดผลทางพลศึกษาที่กล่าวมาแล้ว มีความประสงค์ที่จะทำการวัดทุก ๆ ด้านในตัวผู้เรียนตามความมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อที่จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในระดับการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งพอจะสรุปประโยชน์ของการวัดผลวิชาพลศึกษาได้ดังนี้

¹ วรศักดิ์ เพียรชอบ, หลักและวิธีสอนวิชาพลศึกษา หน้า 157-158.

1. เพื่อช่วยให้ทราบสภาพของผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง ทำให้ผู้สอนสามารถที่จะจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับระดับความสามารถของนักเรียนตลอดจนความต้องการของผู้เรียน
2. เพื่อจะได้ทราบถึงผลการสอนว่าผู้เรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์และเกิดทักษะในการศึกษา หรือกิจกรรมที่สอนไปมากน้อยเพียงใด
3. เพื่อจะได้ทราบถึงความแตกต่างทางด้านทักษะของผู้เรียน และสามารถช่วยในการแบ่งกลุ่มการสอน
4. เพื่อช่วยให้สามารถวินิจฉัยและทำนายผลเกี่ยวกับการเรียนการสอนได้
5. เพื่อเป็นการบอกให้ทราบถึงประสิทธิภาพของร่างกายของแต่ละคน
6. เพื่อให้สามารถประเมินผลการเรียนของผู้เรียนและการสอนของผู้สอน
7. เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น
8. เพื่อเป็นการประเมินผลหลักสูตร การสอน การจัดกิจกรรม ตลอดจนเครื่องอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์
9. เพื่อช่วยให้สามารถให้คะแนนผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบการวัดผลการศึกษาและการประเมินผลการศึกษาของกรมพลศึกษาของกรมพลศึกษาจะแสดงไว้ในภาคผนวก

การใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาในท้องถิ่น และการให้บริการทางด้านวิชาการแก่ชุมชน

วิทยาลัยพลศึกษาที่ตั้งขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและเป็นสมบัติของชุมชน สถานศึกษาและชุมชนจะถือเป็นของคู่กันเสมอ เพราะมนุษย์ต้องมีระบบการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ที่สะสมมาให้กับคนรุ่นหลัง เพื่อความเจริญก้าวหน้าของสังคม วิทยาลัยจึงเป็นรูปแบบหนึ่งที่มีมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อใหม่การถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบ วิทยาลัยได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งได้มาจากเงินภาษีของชุมชนและความช่วยเหลือพิเศษ ดังนั้น

วิทยาลัยจึงมีข้อผูกพันทางกฎหมาย ศีลธรรม และความรับผิดชอบร่วมกับชุมชน ประชาชนมีส่วนเป็นเจ้าของและอุปถัมภ์วิทยาลัย ความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาลัยกับชุมชนจึงจำเป็นต้องเป็นกระบวนการสองทางคือ วิทยาลัยมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และชุมชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิทยาลัย ฉะนั้นการประสานสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับวิทยาลัยจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารวิทยาลัยและคณาจารย์ของวิทยาลัยทุกคน เพื่อจะได้มาซึ่งทรัพยากรและแหล่งวิชาความรู้จากชุมชน

ในปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายที่ต้องการให้ประชาชนช่วยกันประหยัดค่าใช้จ่ายทางด้านเศรษฐกิจ โดยให้ราชการ สถานะที่ราชการต่าง ๆ เป็นตัวอย่าง เพื่อนำทางให้กับประชาชน วิทยาลัยพลศึกษาซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ก็จะมีสถาบันการศึกษา สถาบันทางการแพทย์ ศาสนา และสถาบันอื่น ๆ มากมาย วิทยาลัยควรจะได้ใช้สถาบันต่าง ๆ ดังกล่าวรวมทั้งบุคลากรในการเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ในการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ วิทยาลัยพลศึกษาบางแห่งตั้งอยู่ในจังหวัดที่มีสถาบันการศึกษาระดับปริญญา ควรจะได้ขอความช่วยเหลือในด้านวิชาการ ตลอดจนงานอื่น ๆ เช่น เชิญผู้เชี่ยวชาญทางด้านพลศึกษาบรรยายแนวโน้มนการผลิตบุคลากรทางพลศึกษา หรือเชิญผู้เชี่ยวชาญหรืออาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีการผลิตแพทย์มาบรรยายในสาขากายวิภาคและสรีรวิทยา ตลอดจนเชิญผู้เชี่ยวชาญจากสาธารณสุขจังหวัดมาให้ความรู้แก่นักศึกษาเกี่ยวกับทางด้านสุขภาพอนามัย เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการผูกพันระหว่างวิทยาลัยกับสถาบันต่าง ๆ ดังกล่าวในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการใช้ทรัพยากรในชุมชน

อนุตา นพคุณ ได้กล่าวไว้ว่า การใช้ทรัพยากรในชุมชน (Community Resources) ควรพยายามใช้ทรัพยากรชาวบ้านหรือทรัพยากรภายในชุมชนนั้น ๆ ให้มากที่สุด โดยพยายามแก้ไขและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในทางที่ประหยัดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด¹

การใช้บริการทางด้านการวิชาการแก่ชุมชน

การใช้บริการทางด้านการวิชาการแก่ชุมชนนั้นจัดได้ว่าเป็นแนวคิดที่ค่อนข้างใหม่ เป็นแนวคิดทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของสถาบันวิทยาลัยพลศึกษา จุดประสงค์ของการให้บริการทาง

อนุตา นพคุณ, การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนและการศึกษารูปนัย (กรุงเทพมหานคร :

ด้านวิชาการ แก่ชุมชน เพื่อที่จะกระจายหรือเผยแพร่ความรู้หรือศาสตร์ทางด้านพลศึกษาและสุขศึกษา ไปสู่คนส่วนมากให้กว้างขวางออกไป การให้บริการทางด้านวิชาการแก่ชุมชนนับเป็นงานสำคัญของสถาบันวิทยาลัยพลศึกษาแต่ไม่ค่อยจะได้ปฏิบัติกันอย่างจริงจังและแพร่หลายมากนัก ที่ทำกันอยู่ค่อนข้างจะมากมักจะเป็นไปในรูปของการอบรมผู้คัดสรรกีฬา การสอนทักษะกีฬาแก่นักเรียน นักศึกษา เยาวชนและประชาชน

วิทยาลัยพลศึกษาทำหน้าที่เสมือนตัวแทนของกรมพลศึกษาในส่วนภูมิภาค ซึ่งมีขอบข่ายและความรับผิดชอบเป็นศูนย์ส่งเสริมและเผยแพร่กิจกรรมเยาวชนและประชาชนในส่วนภูมิภาค ให้อยู่ใจและสนใจในกิจกรรมลูกเสืออนุชาต การเล่นกีฬาและการอนามัย การให้บริการให้ความร่วมมือช่วยเหลือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคที่มุ่ง การพัฒนากิจการพลศึกษา สุขศึกษา และนันทนาการ

นโยบายทั่วไปเกี่ยวกับวิทยาลัยพลศึกษาของกรมพลศึกษามีดังนี้

1. กรมพลศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมครูประจำการใหม่ความรู้ความสามารถในวิชาพลศึกษา สุขศึกษา และนันทนาการ เพื่อเป็นการเพิ่มวิทยฐานะ และปรับปรุงวิธีสอนของครูในท้องถิ่นทุกสังกัด
2. ให้บริการช่วยเหลือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคที่มุ่งพัฒนากิจการกีฬา การพลศึกษา สุขศึกษา และนันทนาการ ทุกระดับทั้งด้านวิชาการ เทคนิค และภาคปฏิบัติ
3. กรมพลศึกษาสนับสนุนและส่งเสริมให้วิทยาลัยพลศึกษาทุกแห่งจัดศูนย์ฝึกกีฬาเยาวชน และประชาชน เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจและส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชน เล่นกีฬาและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อพัฒนาตนเอง

4. กรมพลศึกษาส่งเสริมให้วิทยาลัยพลศึกษาจัดฝึกอบรมระยะสั้นแก่ผู้สนใจการเล่นกีฬา การโค้ชกีฬา และวิธีการตัดสินกีฬาต่าง ๆ ตามหลักกติกาสากล เพื่อยกระดับมาตรฐานของการกีฬาในท้องถิ่นให้สูงขึ้น

5. กรมพลศึกษานับสนุนให้วิทยาลัยพลศึกษาแต่ละแห่งตั้งหน่วยฝึกอบรมลูกเสือขั้นต้น และระดับผู้บังคับบัญชา เพื่อสร้างคุณสมบัติของความเป็นผู้นำ มีระเบียบวินัย ความรักชาติ การเสียสละ การบำเพ็ญภารกิจเพื่อสังคม และความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

6. กรมพลศึกษานับสนุนให้วิทยาลัยพลศึกษาทุกแห่ง จัดการแข่งขันกีฬาในรูปต่าง ๆ เช่นการแข่งขันหกรมกีฬา การจัดแข่งขันกีฬานักเรียน การแสดงกายบริหาร และการจัดกีฬาสาธิต เป็นต้น เพื่อเป็นตัวอย่างและให้การกีฬาเข้าถึงประชาชน

7. กรมพลศึกษานับสนุนให้วิทยาลัยพลศึกษาจัดฝึกอบรมเยาวชนให้เข้าใจในการรักษาสุขภาพ การบำเพ็ญประโยชน์ในรูปแบบของวิชาอนุชาต

8. กรมพลศึกษานับสนุนให้บุคลากรของวิทยาลัยพลศึกษาให้ความช่วยเหลือหน่วยงานอื่นในเรื่องการอบรมครูประจำการระยะสั้นหมวดพลานามัย เพื่อนำความรู้ไปปรับปรุงการสอนในโรงเรียนของตน

9. กรมพลศึกษาส่งเสริมให้วิทยาลัยพลศึกษาทุกแห่ง จัดนักศึกษาออกไปช่วยสอนและช่วยงานพลศึกษา และสุขศึกษาในโรงเรียนชนบท เพื่อพัฒนาพลานามัยของเยาวชนในท้องถิ่น¹

ในหลักการและเหตุผลของโครงการส่งเสริมกีฬานักเรียน นักศึกษา เยาวชนและประชาชนของกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี 2526 กล่าวไว้ว่า ให้วิทยาลัย

¹ กรมพลศึกษา งานการเจ้าหน้าที่, เอกสารประกอบการประชุมพิเศษข้าราชการใหม่ อัสสาเนาเย็บเล่ม 2525 หน้า 18-23.

พลศึกษาจังหวัดต่าง ๆ และกองกีฬา กรมพลศึกษาเป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬานักเรียน นักศึกษา เยาวชน และประชาชนตามโครงการซึ่งมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา เยาวชนและประชาชนมีสุขภาพทางกาย ทางจิต ทางสังคม ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีและเป็นผู้นำใจเป็นนักกีฬา
 2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา เยาวชนและประชาชน ใฝ่โอกาสเรียน ฝึกสอนและแข่งขันกีฬา
 3. เพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกายของนักเรียน เยาวชนและประชาชนให้แข็งแรง สมบูรณ์
 4. เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษา เยาวชนและประชาชน เห็นคุณค่าของการกีฬา และสามารถนำความรู้ไปใช้ในโอกาสต่อ ๆ ไปได้
 5. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา เยาวชนและประชาชน รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยการ เล่นกีฬาเพื่อสุขภาพและการพักผ่อนหย่อนใจ
 6. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา เยาวชนและประชาชนได้ออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬาเป็นประจำ
 7. เพื่อพัฒนาการกีฬาของชาติให้เจริญก้าวหน้าแพร่หลายและมีมาตรฐานสูงขึ้น
- ให้วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดต่าง ๆ ทุกแห่ง
- ก. ให้การฝึกสอนกรีฑาและกีฬานิตต่าง ๆ ในบริเวณวิทยาลัย
 - ข. ให้ความร่วมมือกับเขตการศึกษา และจังหวัดภายในเขตการศึกษาแต่ละเขต ในการจัดการแข่งขันกรีฑา ฟุตบอล และเทนนิสนักเรียน กิ่งให้การฝึกสอนกีฬานิตต่าง ๆ¹

¹ กรมพลศึกษา, เอกสารโครงการส่งเสริมกีฬานักเรียน นักศึกษา เยาวชนและประชาชนของกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี 2526 (กรุงเทพมหานคร : กรมพลศึกษา, 2526), หน้า 1-14.

จะเห็นได้ว่าภารกิจของวิทยาลัยพลศึกษาที่ทางกรมพลศึกษามอบหมายให้รับผิดชอบนั้น มีมากมายทั้งการให้บริการทางค่านวิชาการศึกษาแก่ชุมชน ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือแก่องค์กร บริหารส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการศึกษา การพลศึกษา สุขศึกษาและนันทนาการ แต่เท่าที่เป็น อยู่ในปัจจุบันวิทยาลัยพลศึกษา ได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง เสริมการศึกษา การพลศึกษา สุขศึกษา และนันทนาการประจำเขตการศึกษาต่าง ๆ ที่วิทยาลัยพลศึกษาตั้งอยู่

การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการของวิทยาลัย

การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยเพื่อ เลือกกำหนด วิธีปฏิบัติงานที่เห็นว่าดีที่สุดโดยพิจารณาจากข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ การวางแผนเป็นการ ปฏิบัติงานในอนาคตที่ตรงเป้าหมายที่ต้องการ โดยการกำหนดงานที่จะทำ วิธีทำ และวัตถุประสงค์ ประสงค์รายย่อยของการทำงานนั้น ๆ ขึ้นไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้การวางแผนยังเป็นการใช้ความคิด จินตนาการ คาคณะเนวิธิการ เพื่อปรับปรุง งานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับในวิทยาลัยพลศึกษากการวางแผนปรับปรุงงานวิชาการ ของวิทยาลัยนั้นแนวในการปฏิบัติหรือการดำเนินการของแต่ละวิทยาลัยแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การบริหารงานทางวิชาการของวิทยาลัย การจัดหน่วยงานทางวิชาการความรู้ความสามารถ และความเข้าใจในการวางแผนปรับปรุงงานวิชาการของบุคลากรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานทาง ค่านวิชาการของวิทยาลัยว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความเข้าใจในกระบวนการ วางแผนปรับปรุงงานวิชาการของวิทยาลัยมากน้อยเพียงใด ตลอดจนการมีข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ อย่างเพียงพอมากน้อยเพียงใด การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการของวิทยาลัยพลศึกษาที่เป็นอยู่ ในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นการประชุมสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันแก้ไขปัญหาที่ เกิดขึ้นทางวิชาการซึ่งจะมีการประชุมในระหว่างปีภาคเรียนแต่ละภาค หรือประชุมในแต่ละเดือน ขึ้นอยู่กับการบริหารวิชาการของแต่ละวิทยาลัย ในการวางแผนปรับปรุงงานวิชาการของวิทยาลัย ในบางวิทยาลัยอาจารย์ไม่ค่อยมีโอกาสมีส่วนร่วมในการวางแผนปรับปรุงงานวิชาการของ

วิทยาลัย ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ เป็นผู้วางแผน แต่บางวิทยาลัยก็มีคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ เป็นผู้รับผิดชอบและ เปิดโอกาสให้อาจารย์ในวิทยาลัยได้มีส่วนร่วมในการวางแผน ในการวางแผนปรับปรุงงานวิชาการของวิทยาลัยส่วนใหญ่ยังขาดผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของการวางแผน เพื่อปรับปรุงงานวิชาการของวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงนำเอาหลักการและวิธีการในการปรับปรุงงานวิชาการของนักการศึกษาบางท่าน มากล่าว เพื่อให้เห็นถึงแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

วิทยุ สพร ไคกล่าวถึงการปรับปรุงงานวิชาการว่าหลักการสำคัญที่ควรระลึกอยู่ 15 อย่างคือ

1. พิจารณาหลักสูตรที่ใช้อยู่โดยรอบคอบ ให้อรรถประโยชน์สูงสุดประสงค์สำคัญของการสอนรายวิชา เนื้อหาของวิชาที่จะต้องสอนตามหลักสูตรว่ามีอะไรบ้าง มีกิจกรรมอะไรบ้างที่ควรนำมาปฏิบัติในการสอนเพื่อเสริมหลักสูตร หรือเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจวิชานั้น ๆ ของนักเรียน
2. พิจารณาแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบโดยรอบคอบ ว่าเป็นเนื้อหาของแบบเรียนหนังสืออ่านประกอบหลักสูตรตรงกับหลักสูตรหรือไม่เพียงใด ตอนใดขาดตกบกพร่องก็จะจัดหาทางเพิ่มเติมเท่าที่ควร แบบฝึกหัดต่าง ๆ หายบทเรียนเหมาะสมเพียงใด บางที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องเพิ่มเติมแก้ไขหรือปรับปรุงด้วยตนเองตามความเหมาะสม
3. ในกรณีที่พิมพ์ประมวลการสอนอยู่แล้ว ครูจะต้องร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมและความสมบูรณ์ของประมวลการสอนด้วย การพิจารณาดังกล่าวควรเปรียบเทียบกับทางปฏิบัติ เพราะบางที่ประมวลการสอนบางตอนไม่อาจปฏิบัติได้สมบูรณ์หรือไม่สะดวกที่จะสอนตามลำดับนั้น ๆ ก็อาจต้องแก้ไขหรือปรับปรุงเสียใหม่ให้เหมาะสม ถ้ายังไม่มีประมวลการสอนครูใหญ่ต้องเป็นผู้ช่วยให้ครูร่วมกันจัดทำขึ้นใช้ในโรงเรียนด้วยตนเอง เพื่อเป็นแนวทางควบคุมการสอนให้อยู่ในระดับแบบแผน และตรงเป้าหมายของหลักสูตร

4. พิจารณาข้อสอบวิชาต่าง ๆ ที่เคยจัดสอบมาแล้ว เพื่อทราบแนวทางของข้อสอบ เพราะโดยปกติข้อสอบแสดงวัตถุประสงค์ของการสอนวิชานั้น ๆ ออกมาชัดเจนดีกว่าหลักสูตรเสียอีก แนวของข้อสอบจะช่วยครูได้มากในการสอนให้ถูกต้องทิศทาง

5. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหรือการเปลี่ยนแปลงแบบเรียนไม่มีประโยชน์เลย ถ้าครูไม่ยอมเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนและสภาพแวดล้อม การปรับปรุงการสอนของครูมีความสำคัญเหนือกว่าการปรับปรุงหลักสูตรและแบบเรียน ทั้งนี้การอบรมครูให้รู้วิธีการใหม่ ๆ ในการสอนโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีส่วนช่วยปรับปรุงงานวิชาการได้มาก ครูใหญ่จึงควรจัดให้มีการแสดงปาฐกถาในด้านวิชาการโดยเฉพาะเรื่องวิธีสอนให้ครูได้ฟัง เป็นครั้งคราว ปาฐกถาในด้านวิชาการดังกล่าวอาจเป็นการ เสริมความรู้ในด้านเนื้อหาวิชาที่ครูต้องสอนหรือเกี่ยวกับวิธีสอนก็ได้ทั้งนั้น แต่ครูใหญ่แสดงปาฐกถาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะวิชานั้น ๆ จริง ๆ จึงจะได้ผล

6. ในค่านักเรียน ครูใหญ่ควรจัดให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไปมาบรรยายวิธีการเรียนที่จะก่อให้เกิดผลดีเป็นครั้งคราว ถ้าเป็นไปได้ควรให้ศิษย์เก่าของโรงเรียนที่ได้ประสบความสำเร็จจากการเรียนและการทำงานมาแล้วเป็นผู้บรรยาย จะได้กระตุ้นใจหรือบำรุงขวัญให้นักเรียนขยันขันแข็งในการเรียนได้มากขึ้น เป็นการส่งเสริมวิชาการอีกแรงหนึ่ง

7. การกำหนดให้ครูในโรงเรียนผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้บรรยายพิเศษในการประชุมนักเรียนบางชั้นทั้งโรงเรียนซึ่งจัดใหม่เป็นครั้งคราว ช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้พิเศษเพิ่มเติมได้มาก ครูใหญ่จึงควรจัดใหม่เป็นประจำอย่างน้อย 2 ครั้งในภาคเรียนหนึ่ง ๆ

8. ควรนำผลการสอบของแต่ละวิชาแต่ละชั้นมาวิเคราะห์ทุกสิ้นปีการศึกษา อาจนำคะแนนที่นักเรียนสอบได้มาวิเคราะห์ให้รู้ว่า คะแนนสูงสุดต่ำสุดเท่าใดคะแนนมาตรฐานเท่าใด ครูจะไ้รู้ว่าการสอบวิชานั้น ๆ ได้ผลเพียงใด ถ้าคะแนนที่นักเรียนสอบได้กระจัดกระจายมากแสดงว่าการสอนไม่มีประสิทธิภาพ ถ้าคะแนนเกาะกลุ่มในทางสูง แสดงว่าการสอนได้ผล แต่ถ้าคะแนนเกาะกลุ่มในทางต่ำ อาจจะเป็นเพราะสอนไม่ดีนักเรียนไม่เข้าใจไม่รู้เรื่องจึงพากันสอบตกส่วนมากก็ได้ ในปีการศึกษาถัดไปครูใหญ่จะได้ค้นเตือนครูผู้สอนวิชานั้น ๆ ให้แก้ไขปรับปรุงการสอนเสียใหม่

9. ครูใหญ่ควรชักจูงให้ครูทุกคนอ่านหนังสือ หรือตำราวิชาครูเสียบ้าง เป็นครั้งคราว แม้จะเคยเรียนมาแล้ว แต่เมื่อเวลาผ่านไปความรู้ทางวิชาการครูลาจจะบกพร่องไปก็ได้ หนังสือวิชาครูของผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ ควรจะมีประจำคู่มือสำหรับครู ให้ครูหยิบฉวยมาอ่านได้สะดวกตลอดเวลา

10. ควรมีการประชุมครู เพื่ออภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับการสอน และการเรียนของนักเรียนเสียบ้าง อย่างน้อยภาคเรียนหนึ่งควรทำได้สัก 2 ครั้ง

11. ครูใหญ่ควรไปเยี่ยมห้องเรียนขณะครูสอนเสียบ้าง ใ้ทราบว่าในโรงเรียนครูเขาสอนกันอย่างไร และควรทำเป็นประจำจนครูรู้สึกเป็นของธรรมดาที่ถูกรายงานมาขอการสอน

12. ครูใหญ่ควรชักจูงให้ครูช่วยกันช่วยตัวเองเข้าไปนั่งดูเพื่อนครูสอนเสียบ้าง จะได้ช่วยกันค้นคว้าวิธีสอนให้ดีขึ้น และบางทีอาจเกิดความคิดดี ๆ นำมาแก้ไขปรับปรุงตนเองก็ได้

13. ครูใหญ่ไม่ควรแสดงการสอนให้ครูคนอื่นดูด้วยตนเอง แต่ถ้ายากให้ครูเห็นวิธีการดี ๆ ก็อาจเชิญครูอื่นที่เห็นว่ามีความสามารถแสดงให้ดูก็ได้ แต่พึงระลึกเสมอว่าวิธีสอนของใครก็ของคนนั้น ยากที่จะเลียนแบบกันได้ เพราะบุคลิกภาพของครูแต่ละคนไม่เหมือนกัน

14. ในระหว่างหยุดเรียนปลายปี โรงเรียนควรจัดให้มีการสัมมนาของคณะครูทั้งโรงเรียนเสียบ้าง เพื่อให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอน ในบรรยากาศทางวิชาการ ในกรณีโรงเรียนอาจเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมาสมทบด้วยก็ได้

15. ส่งครูไปร่วมอบรมครูที่คุรุสภา วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานอื่น จัดใหม่ขึ้นเป็นครั้งคราวเสียบ้าง เป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้เปิดหูเปิดตาเห็นโลกกว้าง แทนที่จะเห็นแต่โรงเรียนของตนเองเพียงอย่างเดียว¹

¹ วิทยุ สาร, หลักบริหารการศึกษา (พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2524), หน้า 331-333.

การปรับปรุงและส่งเสริมงานวิชาการของวิทยาลัย . จำเป็นต้องพิจารณาจัดเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา มีปฏิทินการปฏิบัติงานวิชาการ เพื่อกำเนนกิจกรรมต่าง ๆ ในด้านวิชาการของวิทยาลัย โดยแจ้งให้คณาจารย์ทราบล่วงหน้า ในการปรับปรุงงานวิชาการมีแนวทางปฏิบัติไ้หลายวิธี เช่น

1. การนิเทศภายในกลุ่มครู ซึ่งมี 2 กลุ่มคือกลุ่มครูใหม่และครูที่เคยสอนอยู่แล้ว ครูใหม่ควรปฐมนิเทศให้ทราบสายการบริหารงานในโรงเรียน หน้าที่ความรับผิดชอบ และระเบียบต่าง ๆ สำหรับครูประจำการควรได้รับคู่มือประจำปี
2. การประชุมสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ เป็นทางช่วยปรับปรุงการเรียนการสอน
3. การพาครูไปชมกิจกรรมของโรงเรียนอื่น
4. การส่งครูเข้ารับการอบรมในสถาบันการศึกษาเฉพาะสาขาวิชา จะเป็นการเสริมความรู้ทางวิชาการใหม่
5. การประชุมครูปฏิบัติงาน การประชุมนิยมทำ 2 ระยะเวลาคือ
 - 5.1 ระยะเวลาปีการศึกษา เพื่อประเมินผลงานตลอดปีการศึกษา
 - 5.2 ระยะเวลาก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อวางแผนปฏิบัติงานในปีต่อไป
6. การสัมมนาทางวิชาการ เป็นลักษณะของการประสานงานให้ครูช่วยกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในด้านการสอน
7. กิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน ในลักษณะของกิจกรรมเสริมหลักสูตร¹

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา, คู่มือผู้บริหารโรงเรียนมัธยม (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2519), หน้า 251-253.

วิทยาลัยจะต้องมีแผนงานวิชาการประจำปีการศึกษาไว้ล่วงหน้า แนวการพิจารณาการวางแผนปรับปรุงงานวิชาการของวิทยาลัยควรมีดังนี้

1. มีคณะกรรมการวิชาการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของวิทยาลัย
2. มีการใช้สถิติข้อมูลทางวิชาการมาประกอบการวางแผนของคณะกรรมการวิชาการ
3. มีการจัดประชุมคณาจารย์ทั้งวิทยาลัย เพื่อซักซ้อมความเข้าใจในแผนงานวิชาการ และเตรียมงานก่อน เปิดภาคเรียน

การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการของวิทยาลัยพลศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยข้อมูลจากการปฏิบัติงานในครั้งที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประเมินผลทางวิชาการจะทำให้ทราบถึงข้อบกพร่อง ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไข การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการของวิทยาลัยจะต้องกระทำต่อเนื่องกันไป โดยมีวัตถุประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย มีการดำเนินงาน และมีการประเมินผล หลังจากนั้นจึงมีการวางแผนปรับปรุงเพื่องานวิชาการของวิทยาลัยได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในปี พ.ศ. 2520 ชงชัย มาสสุพงศ์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องงานบริหารการศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคใต้ โดยใช้แบบสอบถาม ตามกลุ่มผู้บริหาร จำนวน 35 คน กลุ่มนักวิชาการ จำนวน 200 คน งานบริหารการศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคใต้ประกอบด้วย 5 ประเภทคือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานกิจการนักศึกษา การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานบริหารการศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคใต้ มีการปฏิบัติงานธุรการและการเงิน เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่การบริหารงานกิจการนักศึกษา การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน ตามลำดับ ปัญหาการบริหารงานการศึกษาได้แก่ ขาดการวิจัยค้นคว้าและการผลิตตำรา ไม่กระจายอำนาจในการคัดเลือกบุคลากรของวิทยาลัย จากส่วนกลาง ขาดการพัฒนาและบำรุงรักษาบุคลากรของวิทยาลัย ไม่ติดตามและประเมินผล

การจัดกิจกรรมของนักศึกษา¹

ในปีเดียวกัน จรินทร์ นาคศรีอารณ์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถาม ถามอาจารย์ฝ่ายบริหาร และอาจารย์ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร รวม 6 โรงเรียน จำนวน 273 คน ถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนรวม 6 ด้าน คือกระบวนการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน การนิเทศการสอน อาคารสถานที่และสิ่งบริการการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ได้ปฏิบัติพฤติกรรมใน 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการนิเทศการสอนที่อยู่ในระดับน้อย ปัญหาการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับความช่วยเหลือของอาจารย์ใหญ่และหัวหน้าสาขาวิชาที่ให้แก่อาจารย์ในโรงเรียนเมื่อมีปัญหาทางวิชาการ การจัดการอบรมหรือแนะนำอาจารย์ให้เข้าในในหลักสูตรที่สอน ปัญหาความขัดแย้งระหว่างอาจารย์ฝ่ายบริหารและอาจารย์ฝ่ายวิชาการ เกี่ยวกับการจัดให้อาจารย์มีส่วนร่วมในการวางแผนงานวิชาการของโรงเรียน การจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานด้านวิชาการ²

¹ธงชัย มาศสุพงศ์, "การบริหารการศึกษาของวิทยาลัยในภาคใต้" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2502), บทคัดย่อหน้า ง-ช.

²จรินทร์ นาคศรีอารณ์, "การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า ง-ช.

ในปีเดียวกัน สุรัตน์ เจียรตระกูล ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคเหนือ โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารและผูปฏิบัติงานวิชาการ รวม 500 คน โดยแบ่งงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาออกเป็น 11 ด้าน ดังนี้คือ

1. ขบวนการบริหารงานวิชาการ
2. หลักสูตรและเอกสารการใช้หลักสูตร
3. วิธีสอนและตารางสอน
4. วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและห้องสมุด
5. กิจกรรมนักเรียน
6. การนิเทศงานวิชาการ
7. การกำหนดให้ครู-อาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการ
8. การใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาในท้องถิ่น
9. การแนะแนว
10. การประเมินผลการศึกษา
11. การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการ

จากการศึกษาพบว่า

1. การกิจและการปฏิบัติงานวิชาการที่เป็นจริงของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคเหนือจากงานวิชาการทั้งหมด 11 ด้าน ทั้งผู้บริหารงานวิชาการและครู-อาจารย์ เห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

2. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคเหนือได้แก่ โรงเรียนขาดการวางแผนล่วงหน้า ไม่มีความคล่องตัวในการประสานงานระหว่างครู-อาจารย์บางสายวิชา วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ ห้องสมุดมีหนังสือไม่สมคูลย์กับจำนวนครู-อาจารย์และนักเรียน ผู้บริหารไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของครู-อาจารย์ส่วนใหญ่ ผู้บริหารขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสนใจงานด้านอื่นมากกว่างานวิชาการ ครู-อาจารย์ขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานวิชาการ ชุมชนหรือสังคมในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ยังให้ความสำคัญ

สนใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนน้อย¹

ในปีเดียวกัน เกลียวพันธ์ ขจรผดุงกิตติ ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องบทบาทของ อาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูส่วนกลางของประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถาม ถามผู้บริหาร จำนวน 209 คน อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 174 คน และนักศึกษาฝึกสอน จำนวน 265 คน จากวิทยาลัยครูส่วนกลาง จากการศึกษาพบว่า อาจารย์นิเทศก์ควรเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง มีอารมณ์มั่นคงหนักแน่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ควรมีส่วนร่วมในการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา มาก่อนและผ่านการสอนในวิทยาลัยครูอย่างน้อยเป็นเวลา 3 ปี ควรร่วมปรึกษารื้อกับครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยง ในการแก้ปัญหาของนักศึกษาฝึกสอน ควรดำเนินการให้ภาควิชาต่าง ๆ ได้ช่วยเหลือ ทางวิชาการแก่นักศึกษาฝึกสอน ควรส่ง เอกสารสอนของนักศึกษาฝึกสอนร่วมกับครูพี่เลี้ยง ควร จัดให้นักศึกษาได้ส่ง เอกสารสอนซึ่งกันและกัน ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการสอนร่วมกับ นักศึกษาฝึกสอน ควรส่ง เอกสารสอนของนักศึกษาฝึกสอน 3-5 ครั้ง ในแต่ละภาคการฝึกสอน หน่วยฝึกสอนควรมีฐานะ เป็นภาควิชาหนึ่งในคณะศึกษาศาสตร์ ควรกำหนดให้อาจารย์นิเทศก์ เป็นอาจารย์นิเทศก์เต็มเวลา ควรจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการด้านการสอนระหว่างอาจารย์ นิเทศก์กับครูพี่เลี้ยง การจัดให้มีบริการของศูนย์วัสดุอุปกรณ์และการจัดคู่มือการฝึกสอนแก่นักศึกษา ฝึกสอน มีความสำคัญยิ่งในการ เตรียมนักศึกษาฝึกสอน การจัดสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ในค่านวิธี สอนและการนิเทศการสอนมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการ เตรียมอาจารย์นิเทศก์ก่อนออกปฏิบัติ การนิเทศ ฝ่ายฝึกสอนควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์ การจัดยานพาหนะ ให้เพียงพอและสะดวกแก่การนิเทศ มีความสำคัญอย่างยิ่งการ เลือกรับสรรหาอาจารย์นิเทศก์ มีความสำคัญ การจัดให้นักศึกษาได้ เรียนวิชาที่จำเป็นต่อการฝึกสอนก่อนออกทำการฝึกสอนมี

¹สุรัตน์ เจียรตระกูล, "การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคเหนือ" (วิทยาลัยนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหา วิทยาลัย, 2520), บทคัดย่อหน้า ง-ฉ.

ความสำคัญ¹

ในปี พ.ศ. 2521 สุกใจ ใสสุก ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถาม ถามผู้บริหารงานวิชาการของโรงเรียน และผู้ปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 26 โรงเรียน จำนวน 624 คน โดยแบ่งงานวิชาการออกเป็น 11 ด้านคือ ขบวนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน หลักสูตรและเอกสารการใช้หลักสูตร วิธีสอนและตารางสอน วัสดุอุปกรณ์การเรียนและห้องสมุด กิจกรรมนักเรียน การนิเทศงานวิชาการ การกำหนดค่าให้ครู-อาจารย์ปฏิบัติงานด้านวิชาการ การใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาในห้องเรียน การแนะแนว การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการ จากการศึกษาพบว่าภารกิจและการปฏิบัติงานวิชาการที่เป็นจริงในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารงานวิชาการและผู้ปฏิบัติงานวิชาการมีความเห็นว่าเหมือนกันว่ามีการปฏิบัติงานวิชาการทั้ง 11 ด้านอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นงานด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการ ด้านวิธีสอนและตารางสอน การกำหนดค่าให้ครู-อาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการ การแนะแนว ที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความเห็นขัดแย้งกัน โดยผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติมาก แต่ครู-อาจารย์เห็นว่ามีการปฏิบัติน้อย ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสนใจงานด้านธุรการมากกว่างานวิชาการ ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของครู-อาจารย์ โรงเรียนขาดการวางแผนงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู-อาจารย์

¹ เกศียวพันธ์ ขจรผดุงกิตติ, "บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูส่วนกลางของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), บทคัดย่อหน้า ง-ฉ.

ขาดประสิทธิภาพในการประสานงานระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายปฏิบัติการ ภาควิชาคูปกรณ์ ห้องเรียน และบุคลากร ชุมชนในท้องถิ่นให้ความสนใจในกิจการของโรงเรียนน้อย¹

ในปีเดียวกัน ประพันธ์ศิริ ไชยชนะใหญ่ ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องปัญหาการฝึกสอน ของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถาม ตามอาจารย์นิเทศก์ 11 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 66 คน และนักศึกษาฝึกสอน 173 คน จากการศึกษาพบว่า

1. ปัญหาส่วนใหญ่ที่นักศึกษาฝึกสอนประสบคือ

- 1.1 การวางแผนการสอนทั้งระยะสั้นและระยะยาว
- 1.2 การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1.3 อุปกรณ์และสถานที่ในการสอนไม่เพียงพอ
- 1.4 โรงเรียนขาดแคลนหนังสือ คู่มือสำหรับการเรียนการสอน
- 1.5 นักเรียนไม่แต่งชุดพลศึกษาในชั่วโมงพลศึกษา

2. ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง

2.1 อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงมีงานรับผิดชอบมาก ไม่มีเวลาว่างในการแนะนำแก่นักเรียนอย่างเพียงพอ และไม่มีการประสานงานเกี่ยวกับการฝึกสอนของนักศึกษา

2.2 อาจารย์พี่เลี้ยงส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ทางพลศึกษา ไม่เข้าใจเกี่ยวกับโครงการฝึกสอน นโยบายฝึกสอนและวัตถุประสงค์ของการฝึกสอนของวิทยาลัย

¹สุกิจ ใสสุก, "การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร"

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), บทคัดย่อหน้า ง-ฉ.

3. อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พีเลี้ยง และนักศึกษามีการสอน ต้องการให้เพิ่มระยะเวลาการฝึกสอนให้มากขึ้นกว่าเดิม¹

ในปี พ.ศ. 2522 กาญจนา คงเจริญ ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องปัญหาการใช้หลักสูตรของวิทยาลัยพลศึกษา ฉบับพุทธศักราช 2520 โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหาร และอาจารย์ รวม 405 คน จากการศึกษาพบว่า

1. ในด้านความมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่า เป็นความมุ่งหมายที่เหมาะสมดีแล้ว
2. วิทยาลัยสามารถผลิตนักศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรได้มาก
3. ด้านเนื้อหาวิชา ทั้งผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่ารายวิชาในหมวดวิชาต่าง ๆ ส่วนใหญ่เหมาะสมดีแล้ว หมวดวิชาที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขคือหมวดวิชาโท (เน้นทางการ) ภาคปฏิบัติเลือกเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าควรตัดวิชาออกฟิสิกส์ โบว์ลิ่ง และขี่ม้าออก เพราะเป็นวิชาที่ให้ประโยชน์ต่อนักศึกษาน้อยมาก
4. วิทยาลัยพลศึกษายังขาดงบประมาณในการจัดอุปกรณ์การสอน โสตทัศนูปกรณ์ ตำราประกอบการ เรียนการสอนและการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
5. อาจารย์ผู้สอนประสบปัญหาในการสร้างแบบทดสอบให้ได้มาตรฐาน²

¹ประพันธ์ศิริ ไชยชนะใหญ่, "ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา เชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), บทคัดย่อหน้า ง-จ.

²กาญจนา คงเจริญ, "ปัญหาการใช้หลักสูตรของวิทยาลัยพลศึกษาฉบับพุทธศักราช 2520" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), บทคัดย่อหน้า ง-จ.

ในปี พ.ศ. 2523 สาธิต ลี้มขจรเกษ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องปัญหาการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนวิชากิจกรรมพลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา โดยใช้แบบสอบถามอาจารย์ที่สอนวิชากิจกรรมพลศึกษา จำนวน 277 คน จากการศึกษาพบว่า

1. อาจารย์ไม่สามารถแก้ระดับคะแนน "ร" ให้เป็นคะแนนอื่นได้ทันตามที่วิทยาลัยกำหนด
2. ขาดการประสานงานกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนที่จะมาร่วมมือกันในการสร้างแบบสอบถาม
3. ไม่มีแบบสอบที่เป็นมาตรฐาน
4. การวัดและประเมินผลโดยให้นักศึกษาทำรายงานทำได้ยากเพราะตำราในห้องสมุดมีน้อย
5. เกณฑ์การตัดสินผลการเรียนของอาจารย์แต่ละวิทยาลัยไม่เหมือนกัน
6. สถานที่ในร่มและอุปกรณ์ไม่เพียงพอสำหรับการสอนวิชากิจกรรมพลศึกษา¹

ในปีเดียวกัน อารมภ์ นาวาภาจันต์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนวิทยาลัยพลศึกษาในเขตจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามถามอาจารย์นี้เทศก์ 40 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 120 คน และนักศึกษาฝึกสอน 200 คน จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาฝึกสอนประสบปัญหามากในกานการวางแผนการสอนระยะสั้นและระยะยาว ความสามารถในการมองเห็นข้อบกพร่องของนักเรียนขณะเรียน อุปกรณ์และสถานที่ในการสอน หนังสือประกอบการเรียน คู่มือครู เครื่องมือทางโสตทัศนูปกรณ์ สถานที่เปลี่ยนเครื่องแต่งกายสำหรับครูและนักเรียน การแต่งชุดพลศึกษา และระเบียบวินัยของนักเรียน ทางคานอาจารย์

¹สาธิต ลี้มขจรเกษ, "ปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชากิจกรรมพลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), บทคัดย่อหน้า ง.

นิเทศก์และอาจารย์ที่เลี้ยงที่นักศึกษาฝึกสอน เห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการฝึกสอนคือ ประสบการณ์ในการนิเทศและงานที่ต้องรับผิดชอบ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันของนักศึกษาฝึกสอนกับสถาบันที่นักศึกษาไปฝึกสอน¹

¹อารมณีนาวากาญจน์, "ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนวิทยาลัยพลศึกษาในเขตจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), บทคัดย่อหน้า ง-จ.

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย